

19683

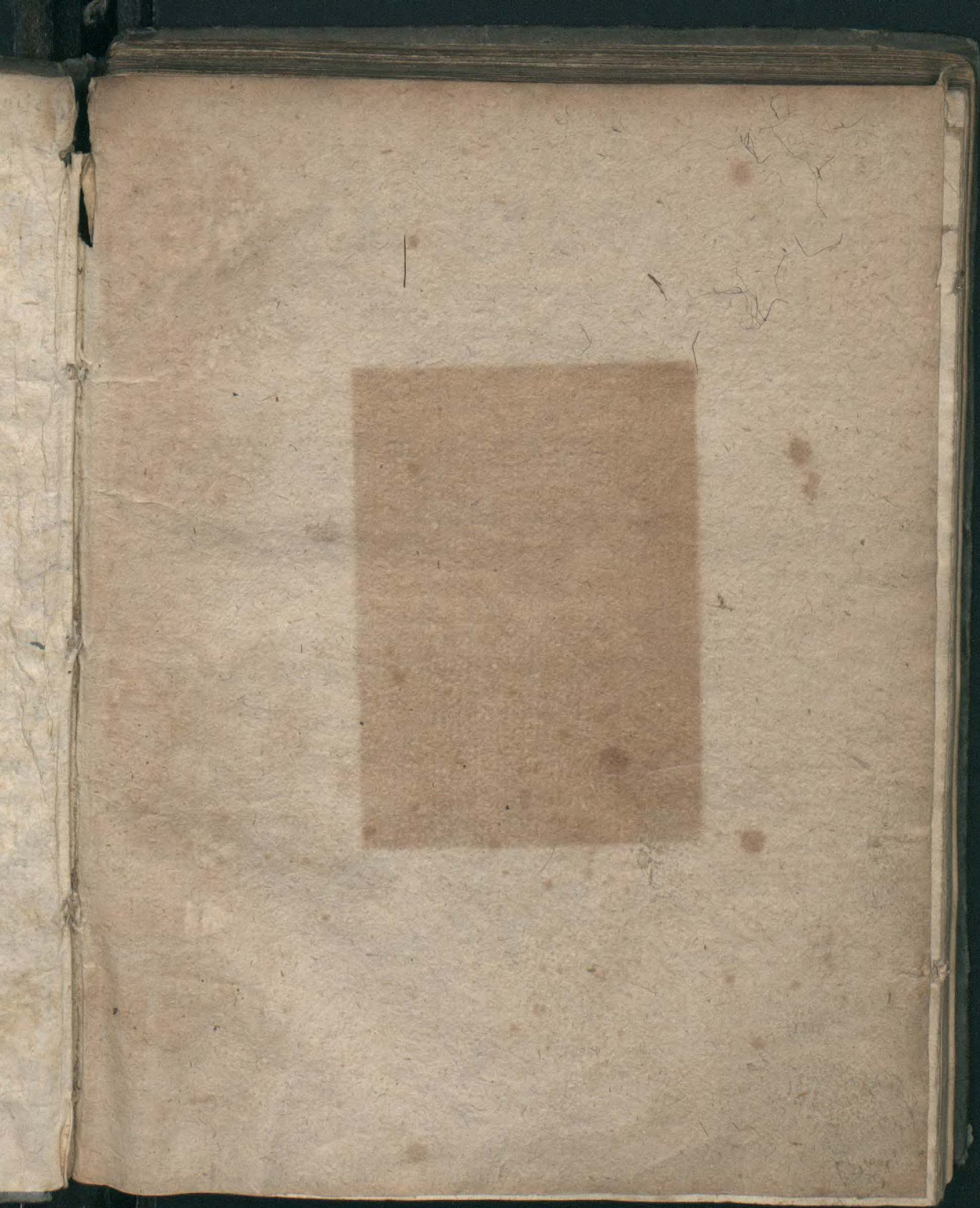
Man. St. Dr. P

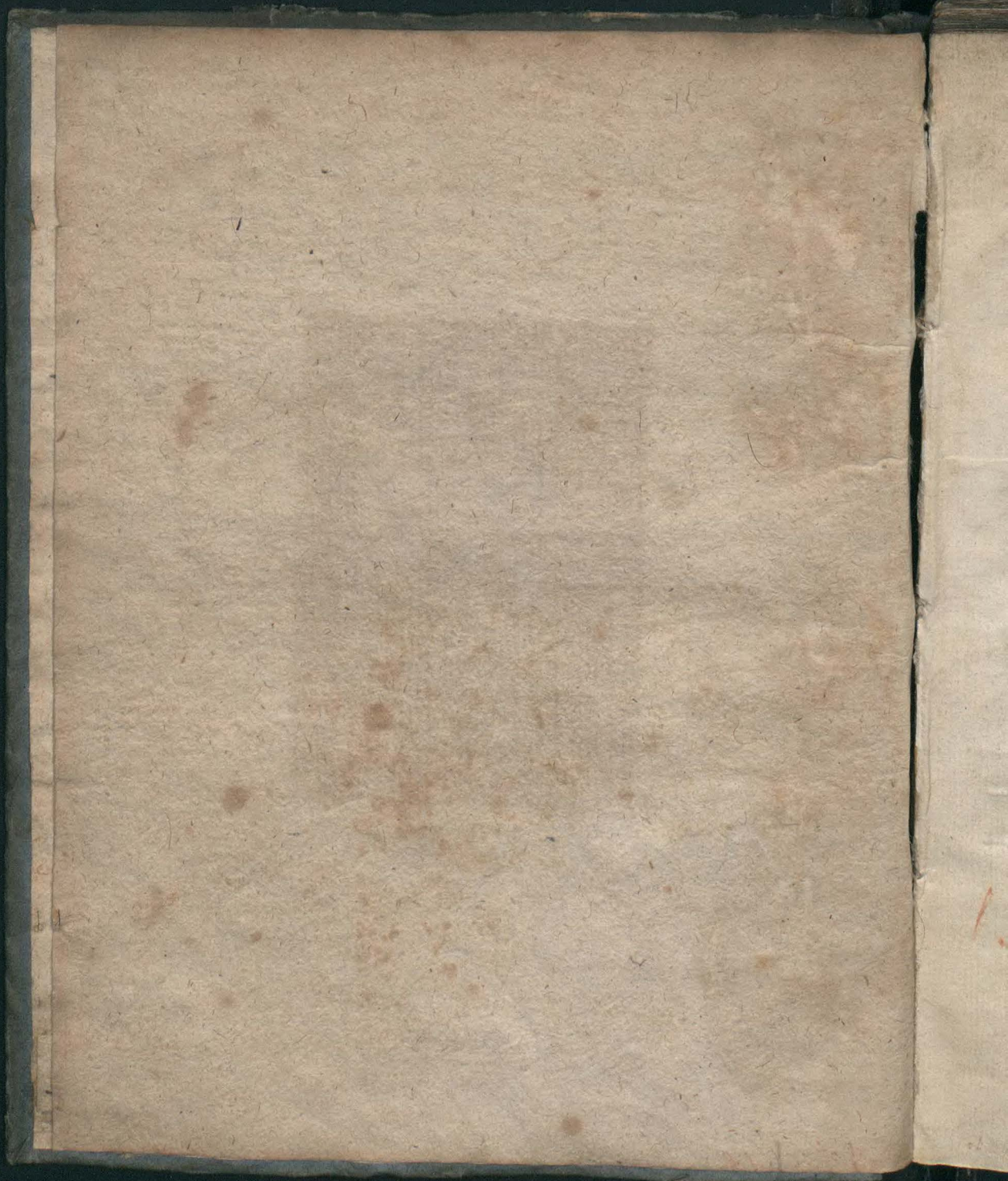

~~What not 3111~~

XXIII. 1. 78.

VI. i. 60. a. b.

DECIMA
CLERI SECULARIS
IN REGNO POLONIÆ
DEFENSA,
CONTRA EXEMPTIONES
Patrum Societatis.

PER
JOANNEM MARKIEWICZ
J. U. D. Canonicum Posnaniensem.

l. g. 27. e

PARISIIS,

M. DC. XLIV.
Cum approbatione.

DECIMA
CLERICALIS
IN REGNO POLONIAE
DEFENSIVA
CONSTITUTAE EXEMPTIO
Patrum Societatis

PER
JOANNEM MARIETWICZ
J. U. D. Cancellarium Poloniarum

19688.1

PARISIIS
M. DC. XLIV.
Cura Typographica

Q
stra
nar
os r
mus
viv

Ne in Polonia pro Iure nostro alicui liberius scri-
psisse videremur, opportunum fore censuimus, præ-
mittere hîc aliqua ex Decretis Ecclesiæ
Gallicanæ, quæ sunt Tenoris
sequentis.

De Decimis. Cap. XIX.

SCitis, quòd omnium malorum radix est cupiditas: publicè
tamen dicitur, & nos id ipsum cum lachrymis recensemus,
quòd usque ad Congregationes vestras ausa est irumpere illa
transgressionis mater, magistra nocendi, primipilaria iniquita-
tis, & Auriga malitiæ, sicaria virtutum, seditionis origo, fovea
scandalorum. & *infra*. Vota & linguæ omnium in vestræ sancti-
tatis præconium laxarentur, nisi raperetis quod Alienum est,
nisi Clericis Decimas auferretis. Hæc est conjunctio fatis mo-
dica, sed quæ vitam vestram non modicè dehonestat, &c. *Ex*
Decretis Ecclesiæ Gallicanæ, lib. 6. Tit. 8.

De Privilegiis & Dispensationibus.

Tit. 2. Cap. I.

QUæ est hæc injuriosa immunitas, ut exempti sitis à Decima-
rum solutione, quibus obnoxia terræ erant, antequam ve-
stræ essent? & quæ solutæ sunt hæcenus Ecclesiis, non perfo-
narum obtentu, sed Territorii ratione. *Et infra*. Non ponimus
os nostrum in cælum, nec de Facto Summi Pontificis disputa-
mus. Sed si D. Papa indulgentiâ speciali quandoque privilegia-
vit vos, dum ordo vester in paupertate gaudebat, dum in usus
egentium

egentium suæ tenuitatis viscera liberaliter effundebat, potuit tolerari ad tempus, licet in communem redundaret injuriam, quod causâ necessitatis fuerat introductū. Nunc autem, quando vestræ Possessiones multiplicatæ sunt etiam in immensum, Privilegia hæc potius Ambitionis, quàm Religionis instrumenta censentur. Quicquid indulgeant Privilegia Romanæ Ecclesiæ, vobis expedire non credo, contra conscientiam vestram quod alienum est usurpare. *Et infra.* Cum Dominus præcipit Decimas solvi, quis contra ejus præceptum poterit dispensare? Ubi divina & humana jussio sibi invicem contradicunt, obediendum est Deo magis quàm hominibus. Cùmque sint duæ leges, exterior & interior, interior semper præjudicat, quodque puritas conscientiæ dicat mihi, exteriori præcepto fortius est, & omnem indulgentiam alienæ dispensationis evacuat.

Ex Cod. lib. Eccles. Gallic. Cap. III.

Nullam ob Caussam Papa dispensare potest de eo, quod est Juris Divini & Naturalis, neque ea de re, cujus gratiam facere ei per Concilia non licet.

Io. Gerson Serm. coram Alexandro Papa. Cap. IV.

Leges rectè laas quantâlibet importunitate petentium fatigeris, nunquam dispensabis, nisi aut necessitas urgeat, aut communis provocet utilitas. Alioqui fuerit potiùs crudelis dissipatio, quàm justa dispensatio. Cavebis dispensationem ipsam lege communiorem facere, ne turpe sit, si regulam sua vincat Exceptio. *Et hæc omnia desumpta sunt ex Decretis Gallicanæ Ecclesiæ, autore Boehelio, lib. 8.*

Illust^{ria} & Reverend^{iss}ia Dominis, Dominis
NUNCIO APOSTOLICO,
ARCHIEPISCOPIS, EPISCOPIS,
eorumque VV. Capitulis, Cathedralibus,
& Collegiatis, Abbatibus, Præpositis,
Parochis, totique Provinciarum
Poloniæ, & M. Ducatus Lituaniæ
Clero, perpetuam Felicitatem.

P*Ræjudiciosam vobis, Illustrissimi & Reverendissimi & admodum Reverendi Domini, S. Rotæ Romanæ Sententiam, in Causa Decimarum, cum Plebano in Golamb, ad instantiam PP. Soc. promulgatam, tantisper silentio præteriri, visum est mihi, Majoribus Prælati non exiguum dolorem; minori verò Clero, damnum, & injuriam irreparabilem afferre. Cui malo præcavendo, cum desiderarem, ut hæc controversia, ab aliquo solidioris Doctrinæ Viro, ad meliorem Curie Romanæ informationem, & nostri Juris, juxta mores, & instituta Patriæ, defensionem, elucidaretur; minimè periculo-*

Officio-
rum
lib. 3.
6. 3.

De Vita
Beata
6. 23.

ſam moram, in tam contagioſo Malo, diutius ferre po-
tui, quin meam tenuitatem opponerem, ad communem
injuriã pro poſſe meo repellendam : à Natura ipſa
commonitus, Neminem debere cum jactura alterius lo-
cupletari. Cum teſte Cicerone: Detrahẽre aliquid
alteri, & Hominem Hominis incommo-
do, ſuum augere commodum, magis ſit
contra Naturam, quàm Mors, quàm pau-
pertas, quàm dolor, quàm cætera, quæ
poſſunt aut corpori accidere, aut rebus
externis. Permittit Seneca Philoſophorum Prin-
ceps: Viris ſapientibus amplas Opes, ſed
nulli detractas, ſine ſordidis quæſtibus, ſi-
ne cujuſquam injuriã partas, quarum tam
honestus ſit Exitus, quàm Introitus, qui-
bus nemo ingemiſcat, niſi malignus. Glo-
riari etiam vult Sapientem, ſi apertâ Do-
mo, & admiffâ in Res ſuas Civitate, poſſit
dicere: Quod quiſque ſuum agnoverit,
tollat. Et exclamat: O Magnum Virum,
optimè Divitem, ſi Opus ad hanc vocem
conſo-

consonet! si post hanc vocem, tantum-
dem habuerit; *ita dicit*: Si tutus & securus
Scrutationem Populo præbuerit, si nihil
quisquam apud illum invenerit, quo ma-
nus injiciat, & quo condemnet denarium
intra limen suum malè intrantem. *Sed an*
Societas eo modo cum Seneca velit philosophari, non
nostrum est investigare: neque opus est curiosius inte-
riora penetrare. Cum enim solius meæ Civitatis Acta
considero, etiam exteriora se produnt, & ipsa Parie-
tum sacra Antiquitas denunciât Alienum. Quod enim
nunc Patres Posnaniæ in suo ambitu possident, fateri
neesse est, id ipsum olim Congregationis pauperum
Sacerdotum fuisse, qui cum pristinas suas domos cir-
cumspiciunt, ingemiscunt, dum non habent ubi caput
reclinent, nisi victui annuo subtrahant, quo dispersi
Domicilium sibi conducant. Prætereo rustica prædia,
cum ampliâssimis latifundiis, ad usum & commodita-
tem Urbanam, tam abunde eisdem subministrata
antiquitus, ut nunc Episcopis successoribus conqueri
neesse sit, de Majorum suorum nimiam liberalitate.

Unius

Unius Posnaniae exemplo, facile possumus conjecturare, quid in aliis Provinciis, Clerus Polonus, pro sustentatione Patrum, cum sua diminutione expenderit. Sed cum haec omnia, à pia facilitate Majorum nostrorum profecta sint, quid opus esset ea commemorare? nisi jam appareret, eos à Principio, Clerum nostrum suis Domiciliis recepisse, suo Pane aluisse, & in sinu suo fovisse, quos in hodiernum usque diem, suo damno, & injuriæ conservaret. dum oblivione acceptorum, protestentur nobis Cupiditatem accipiendorum. Quid dico, protestentur? animi hoc indicium est. Decimis & alimentis nostris jam manus injectæ, & de Facto contra nos processum est, violatæ leges, spretæ Constitutiones sunt. Unum restat solatium, quod hæc, solis pro se Adversariis informantibus, in Curia peracta sint: Unde confidere debemus, productis Iuribus, & rationibus nostris, S. Sedem Romanam, & ejus Auditorium, hæc omnia, in pristinum statum revocaturum. Quo Remedio ut nobis quamprimum afflictionem nostram sublevare liceat, vestrùm, interest Illustrissimi Antistites, Minorem Clerum ab hisce injuriis vindicare: &

cum

cum extra Patriam, Singulis, cum potentibus & sagacibus Adversariis, onerosum sit concertare, & in eo quidem loco, ubi ipsis summæ factiones, & firmissima præsidia, opus est, ut Universi Communi Caussæ succurratis. Principiis ante omnia obstandum: serò invalescenti Malo medicinam paraturi, nisi nascens oppresseritis. Quo enim Iure pauperiori Clero Alimenta eripiuntur, eodem, vobis dormientibus, Possessiones, & Patrimonia vestra auferri posse, magnum erit Argumentum, si perspicaciori Mentis intuitu, hæc quæ peracta sunt, consideretis, dum injuriam nobis illatam, Privilegio Pontificio excusant, & Decreto S. Rotæ defendunt, ac si iisdem, tam sacrosanctis Authoribus, cum damno, & injuriâ aliorum, dite scere licuisset. Crimen est, eo Scelere (ut Seneca talem Actum vocat) sanctitatem Pontificiam velle commaculare, & æquitatem supremi ejus Auditorii, hac injuriâ condemnare. Quod quàm sit ab hisce primariis universæ Iustitiæ Fontibus alienum, inferiora Argumenta indicabunt, & solidiora ingenia ad Communem defensionem provocabunt. Vos hæc interim, contra vim Ad-

De Be-
nef. lib. 4.
c. 37. 86
38.

A

versa-

versariorum primo impetu emissa jacula, legendo considerate, & unà mecum, Iura & Immunitates Cleri vestri, constanter & viriliter defendite: scituri, plurimum obstaculi quibusvis injuriis posituros, si omnes ex vobis, qui injurià affecti non sunt, æquè doleant, atque hi, qui affecti sunt. Quisquis enim violat Leges, non unum Civem lædit, sed totam Rempublicam. Quod si aliis læsis, aut negligentes quiescimus, aut irresoluti dissimulamus, impunitas Cupiditatem ad majora invitabit. Posnania, 1. Januarii 1642.

Omnium humillimus

Servus,

IOANNES MARKIEVICZ. I. U. D.
Canonicus Posnaniensis.

APPROBATIO OFFICII
SENEENSIS.

Imprimatur. Senis, die xxvij. Februarii
M. DC. XLIII.

Annibal Melarius, Vicarius
Generalis Senensis. M. P.

Fr. Franciscus Brunettus,
Vicarius Generalis Sancti
Officii Senarum. M. P.

scire pertinet, Cui, & à Quo, debeantur
Decimæ, ex Debito Reali.

Hæc est Dei justissima consuetudo, ut si tu illi Decimam non 1.
dederis, tu ad Decimam revocaris: Hanc enim nolle tri-
buere, sterilitatis est, seipsum condemnare. Iuxta SS. Ca-
nones. Ecce annus expletus est, & nihil in meos thesauros, sed in ve-
stra horrea comportastis: & pro Decimis, & primitiis, quæ parva erant,
si à vobis darentur, Ubertatem possessionum vestrarum, & omnem
frugum abundantiam perdidistis. Ut autem sciatis, me hoc irascente
perfectum, quia fraudastis me parte meâ: hortor vos, atque commo-
neo, Ut inferatis Decimas in horrea, & habeant Sacerdotes atque Le-
vitæ, qui mihi ministrant, cibos: & probate me, si non tantas pluvias
effudero, ut cataractæ cæli apertæ esse credantur, & effundam vobis
benedictionem usque ad abundantiam, &c. S. Hieron. in comm.
ad c. 3. Malachiæ. & S. Aug. Serm. 219. de Tempore. 16. q. 2. c.
Revertimini.

Sed in his immorari nolo, hæc enim antiquæ legis Divina præ- 2.
cepta, jam nunc multos Christianos, non tantopere movissent,
nisi lex humana eisdem stimulos addidisset.

Ideo Iure Positivo non amplius in libero consistunt arbitrio, 3.
sed ex Debito requiruntur, & qui eas dare noluerit, res alic-
nas invasit. 16. q. 1. c. Decimæ.

Cui sacri Canonis autoritati Concilium Trident. innixum ita 4.
disponit. Non sunt ferendi, qui variis artibus, Decimas Ecclesiis obve-
nientes, subtrahere moluntur: aut qui, ab aliis solvendas, temere oc-
cupant, & in rem suam vertunt: Cum Decimarum solutio debita sit
Deo, & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas in-
vadunt. Præcipit igitur S. Synodus omnibus, cujuscunque gradûs &
conditionis sint, ad quos Decimarum solutio spectat, ut eas, ad quæ de

p.2. jure tenentur, in posterum Cathedrali, aut quibuscunque aliis Ecclesiis, vel Personis, quibus legitimè debentur, integrè persolvant. Qui verò eas aut subtrahunt, aut impediunt, excommunicentur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secutâ, absolvantur, Sess. 25. c. 12. De Reformatione.

5. Hoc jus decimandi, ad Episcopum uti, Principalem Ministrum singularum Parochiarum, & ipsum Parochum pertinere, manifesti juris est. *Filluc. Tract. 27. part. 2. c. 9. n. 206.* Post parochos deberi Capitulis, & eorum Clericis præbendatis, habentibus Beneficia fundata ex fructibus Decimarum. *Id. eod. loco n. 209. allegans. c. ex parte 2. de Decimis.* Et rationem assignat generalem, quia hi omnes habent proprium jus supra decimas correspondentes suo Beneficio. Unde ejusmodi debitum non solum pertinet ad Religionem; sed etiam ad Iustitiam. Et quemadmodum debebantur ex Iustitia Ecclesiæ, ita quia Ecclesia erigendo Beneficia, transtulit in Ministros hujusmodi jus, sequitur etiam ipsi Beneficiariis deberi decimas ex Iustitia. An autem etiam debeantur Clericis divitibus, respondet affirmativè; si enim ministrent, debentur illis æquè, sicut pauperibus. Ut enim dicit S. Paulus. *Nemo militat suis stipendiis unquam.* Et per accidens est, quòd sint divites. Eodemque modo, debentur etiam malis Clericis, propter servitium, quod exhibent. *Ex c. Tua nobis. De Decimis. Filluc. Soc. Jesu Theol. tract. 27. part. 2. c. 9. n. 209. Tolosan. Syntagm. Juris univers. part. 1. De Rebus, c. 22. n. 6.*

6. Ad præstandas istas decimas, ex debito reali, id est, orto ex Re, ante Decimis obligata, quàm ad alterius possessionem deveniret, omnes omnino, cujuscunque Ordinis, Religionis, statûs, ac dignitatis personæ, etiam ipse *Summus Pontifex*, Episcopi, Religiosi obligantur, nisi vel præscriptâ consuetudine, vel Pontificiâ dispensatione, aut Privilegio eximantur. *Laiman. Soc. Jesu, lib. 4. tract. 6. c. 3. n. 5. adducens S. Thomam. art. 4. & D. D. in c. de terris*

terris. de Decimis. & in c. Quanto. Ubi Abb. n. 4. de Iudæis. dans rap. 3.
tionem, Quia postquam diœceses in parochias divisæ fuerunt,
prædia Parochianorum, intra quamlibet parochiam sita, obli-
gationem acquisiverunt, decimæ partis fructuum, ex eis Eccle-
siæ parochiali inferendæ, eamque obligationem secum ad quem-
libet possessorem deferunt, quia res transit cum suo onere. *Id.*
Laiman. eod. loco.

Et de iis fructibus, qui ex aliquo prædio producuntur, ita pro- 7.
cedit, ut Barbofa *Iur. Eccles. lib. 3. de Decimis. c. 26.* dicat, Ipsam
terram, de fructibus suis, decimam præstare obligatam esse, &
in illa hoc onus inesse; ac subinde, à quocunque possessore de
illis decimam esse persolvendam. *juxta c. A nobis. 24. de Decimis. &*
idem sic resolvit gl. V. Negotio. c. Decimæ. 16. q. 1.

Unde si aliquis habeat plures possessiones, aut domicilium 8.
mutet, licet videri possit, quòd eas debeat Ecclesiæ domicilii, quia
ibi recipit Sacramenta, & omnia Ministeria, ratione quorum de-
bet decimas. *Ut latè argumentatur Gratianus. 13. q. 1. ferè per totam.*
Quam quæstionem adeò difficilem judicavit Alexander 3. *in c.*
Cum sint. de Decimis. Ut consuetudinem consulendam esse dixe-
rit, nec aliter illam definiverit.

Nihilominus juxta certam & communem Resolutionem D. 9.
Thomæ, Abulens. & aliorum Theologorum, Iuristarum, &
Summistarum, conclusum est autoritate aliorum Canonum,
Decimas prædiales solvendas esse illi Ecclesiæ, in cujus Parochia
sunt prædia. Quod latiùs deducit Suarez de Religione, *lib. 1. de*
Divin. cult. necess. & decimis, c. 21. n. 4.

Fuitque hæc institutio magnâ ratione facta in hunc modum, 10.
ut Iura Ecclesiarum, quoad fieri posset, firma & immutabilia
permanerent. Nam si prædiorum Iura transferrentur cum per-
sonis, infinita esset confusio, cum personæ ipsæ quotidie muten-
tur, vel prædia in hoc territorio existentia vendantur, donen-

p. 4. tur, aut legentur hominibus in alia Diœcesi, vel Parochiâ degentibus. Unde fieret, ut proprietates Ecclesiarum essent permixtæ, nam hodie ad hanc, cras ad illam Ecclesiam pertinerent: quæ in rationem attingit Alexander 3. in d. c. cum sint homines, dicens: *Difficile nimis videtur, quòd una Ecclesia in Episcopatu alterius accipiat decimas, cùm ex hoc Episcopatum fines confundi non immeritò videantur.* Suar. loco suprâ citato. n. 5.

11. Illud mirum alicui fortassis videretur, etiam ipsum Summum Pontificem decimas solvere obligatum esse: Ut asserit *Laiman. lib. 4. tract. 6. c. 3. n. 5.* Quod clariùs exponit *Fillucius*, ita dicens. Ratione prædii, in quo sit onus solvendi Decimas Ecclesiæ, & debiti realis, posse Papam obligari ad solvendas Decimas. Ratio est, quia post divisionem Diœcesum, & assignationem prædiorum, cuique Ecclesiæ, habent ejusmodi prædia onus Reale, & Debitum, ut ex ipsis solvatur Decima. Si ergo Papa titulo aliquo ea acquirat; transibunt ad ipsum cum suo onere: & licet sit supremus earum dispensator, atque adeò possit se eximere ab earum solutione, requireretur tamen justa causa, cùm non sit Dominus. *Fillucius, tract. 27. part. 2. c. 8.*

12. n. 172. Secutus hac in parte *Suarez*, qui ad eundem sensum videtur plus dicere, ita concludendo: Ergo si Pontifex quocunque temporali titulo acquirat, vel possideat possessiones illas ut proprias, acquirit illas cum suo onere; Ergo tenetur ex illis solvere Decimas, illis Ecclesiis, quibus antea debebantur, quia res transit cum suo onere. Et licet Summus Pontifex sit supremus dispensator Decimarum, & Jurium earum, non est tamen Dominus, & ideo non potest illas arbitrio suo usurpare. *Suarez de Religione, libr. 1. de Div. cult. necess. & decimis, cap. 17. n. 10.*

13. Hæc obligatio ipsius Summi Pontificis, posset facere Patribus Societatis verecundiam, & conscientiam, ut Rei, quæ ad ipsos

ipfos necessariò transivit cum suo onere, non opponant pri- p. 5.
vilegium Exemptionis; de cujus causa & origine videamus.

Origo Exemptionum à solutione Decimarum.

Scire cupienti, quid antiquitus Ecclesia circa Exemptionem 14
Decimarum statuerit, videndus est Rodericus, *quæst. Regul.*
tom. 2. q. 44. de Decimis, art. 4. sub titulo, Virum Religiosi sint à
Decimis exempti. Ubi optimè ad nostrum propositum distin-
guit tempora.

Primum itaque tempus assignat, quando ut plurimum Re- 15
ligiosi erant laici, quod probat illo Canone. *Alia causa est Mo-*
nachorum, alia Clericorum. Clerici pascunt oves, ego pascor: illi de
Altario vivunt; mihi quasi infructuosæ arbori securis ponitur ad radi-
cem, si munus ad altare non defero. Ubi gl. Munus decimam in-
terpretatur, 16. q. 1. Et ideo decimas solvebant, quia pascebantur
cibo spirituali à Clericis, & Sacerdotibus. *Hostiens. in c. Du-*
dum. Conf. 2. de Decimis.

Secundum tempus, dicit supradictus auctor, fuit Gregorii 16
Papæ, prout inveniri testatur in Rubrica de Decimis, licet non
sit in Decretalibus impressis, ubi sic censuit. *Statuimus, ut Mo-*
nasterium ex suis prædiis, nullo modo cogatur solvere decimas, quia
si legitime dandæ sunt orphanis & peregrinis, indignum est, ut ab eis
exigantur, qui propter, cujus sunt decimæ, pauperes efficiuntur. Nam
si pauperes Domini sunt, hæreditas ejus pauperibus eroganda est, illis
videlicet; qui pro illius amore, quæ possidere poterant, dimittunt, cum-
que nudi potestati alterius se subdunt. Et hoc est primum funda-
mentum Exemptionis, paupertas scilicet Religiosa. Quod idem 17
autor explicat infra. *art. 5. ad finem,* dicens. Pro quorum privile-
giorum explicatione, notandum est, quod ait Paulus; per Boni-
facium VIII. fuisse declaratum, quòd Monasteria Monialium,
& aliorum Religiosorum, quorum reditus, & Proventus
sunt

p. 6. sunt adedò tenues , & exiles , quòd illis sustentari non possunt , sed pro habenda vitæ suæ sustentatione , debent publicè mendicare , non tenentur ad solutionem decimæ Papalis , & hanc declarationem etiam refert & sequitur Gaspar. *de senten. excom. Conf.* 9. & ait Barthol. Velencius *de Charit. subs.* quòd fuit fatiæ qua illa decisio ; quia , agris nostris sitientibus , alios irrigare non debemus. *l. Præses. C. de servit.*

18. Tertium tempus erat , quando Monasteria incipiebant esse damnosa Ecclesiis , cùm omnes & singuli Monasteriis passim Bona donabant , ideo in Concilio Moguntino statuit Papa Paschalis , ut Religiosi communiter viventes , decimas de suis tantùm laboribus , seu nutrimentis , non solverent. *Ut cap. Quæsti, & sequent. 16. qu. 1.* Nam per hoc consulebatur Religiosis sacerdotibus , qui divinis & contemplationi vacabant. Monachis etiam laicis , qui suis laboribus hæc prædia colebant , ne fortè in Monasteriis essent otiosi. Ita refertur in quadam decretali , & hoc justâ ratione statutum fuit , & Privilegium illis concessum , id enim temporis non poterant esse in grave detrimentum Ecclesiis Parochialibus , quia ipsi multa prædia propriis manibus , non poterant colere , & rara erant Monasteria. *Idem auctor , eodem loco.*

19. Quartum tempus fuit , quando Monasteria cœperunt crescere , & Ecclesias multum gravare , ob id Hadrianus Papa , cujus decretalem non habemus , & testantur Hostiensis & Cardinalis. Solis Cisterciensibus , Hospitalariis , Hierosolymitanis , & templariis , tanquam ferventioribus ad devotionem , & ad Dei servitium , indulgit , ut decimas prædiorum suorum , quæ propriis manibus , vel sumtibus colunt , solvere non tenerentur. Quod testatur Alexander tertius ita rescribens Terraconensi Archiepiscopo : *Ex parte tua ad nos noveris pervenisse , quod Albi Monachi & Nigri , & quidem alii Religiosi , Ecclesias tuæ Iurisdictionis redditibus decimarum , occasione*

occasione Privilegiorum, quæ sibi Romana indulgit Ecclesia, spoliare p. 7.
præsumunt. Sanè nolumus te latere, quòd prædecessores nostri omnibus
Religiosis decimas laborum suorum concesserant; sed prædecessor noster
Hadrianus, solis Fratribus Cisterciens. Ordinis, & Templariis & Ho-
spitalariis, decimas laborum suorum, quos propriis manibus, vel sumti-
bus colunt, indulgit, cæteris verò, ut de Novalibus suis, quæ propriis
manibus, vel sumtibus excolunt, & de nutrimentis Animalium suo-
rum, & de hortis suis decimas non persolvant, quem sumus super his
imitati. Quare hi, quibus hoc indultum est, hac occasione, decimas de
aliis rebus, Ecclesiæ suæ non possunt subtrahere, vel sibi aliquid ulte-
rius vendicare. c. Ex parte. de Decimis.

Quintum tempus fuit Generalis Concilii dicti Lateranensis, 21.
cui præfuit Innocentius tertius. Ubi Concilium videns, quòd
multas Religiosi haberent possessiones, & Exemtione decima-
rum læderent Ecclesias, quibus debebantur, restrinxit Privile-
gia ad Possessiones, quas illo tempore Concilii habebant, & in
futurum ordinavit, ut de terris acquirendis decimas persolvant
Ecclesiis, quibus ratione prædiorum antea solvebantur. quod ex-
pressè positum est infra. n. 28.

De Novalibus etiam habent Privilegium, quòd non solvant 22.
decimas, si novale sit proprium, & propriis manibus ad cultu-
ram redactum, & quòd de illo novali, ante Ecclesia nullum, aut
modicum emolumentum recipiebat. Et hic est status Regulariū,
quantum ad decimas secundum Privilegia inserta in Corpore Iu-
ris. Teste Roderico eod. loco. ut sup. allegante Rebuff. in tract. Nom. q. 14.

Sextum & ultimum tempus est, quo Privilegia fuerunt con- 23.
cessa Ordinibus. extra Corpus Iuris, per Bullas Pontificias. inter
quos sunt etiam Patres Iesuitæ, de quibus hîc specialiter in solo
puncto decimarum videamus, omisis aliis, quæ ad præsentem
materiam non pertinent. Quod punctum, de verbo ad verbum
descripsi ex Decisione Rotæ, 29. Maji. 1638. coram Carrillo.

p. 8. Primò enim, Paulus III. de anno 1549. concessit hujusmo-
24. di Exemptionem Societati Iesu, verbis amplissimis, & clausulis
prægnantibus, à solutione quarumcumque decimarum, præ-
dialium, personalium, ac etiam Papalium, cum clausula gene-
rali derogatoriâ, non obstantibus constitutionibus, ac juramen-
to, confirmatione Apostolicâ roboratis, statutis, vel consuetu-
dinibus. *adducens Gutier. Conf. 5. n. 2.*

25. Secundò, Pius IV. confirmans, seu approbans, vel de no-
vo concedens, quatenus opus sit, prædictam Exemptionem à so-
lutione decimarum, & quarumcumque impositionum; pro po-
tiori cautelâ, universam Societatem Iesu, omniaque & singula
illius domus Probationis, & Collegia ubilibet existentia præsen-
tia, & futura, eorumque personas, fructus, redditus, ac Proven-
tus, etiam bonorum Ecclesiasticorum, secularium & Regularium
quorumcumque illis pro tempore unitorum, aliasque res & bo-
na, quæcumque exempt à quibuscumque decimis etiam Papalibus,
Prædialibus, Personalibus, quartis, medietatibus, & aliis fru-
ctu partibus, subsidiis etiam charitativis, & aliis ordinariis o-

26. neribus, etiam pro expeditione contra infideles, defensione pa-
triæ, & aliâs quomodolibet, ad instantiam quoque Imperato-
rum, Regum, Ducum, & aliorum Principum pro tempore impo-
sitis, quamvis in illorum impositione caveatur, quòd nulla pror-
sus exemptio, cuicumque adversus illas suffragetur; Cum clausu-
lis, quod de obreptione, subreptione, aut nullitatis vitio, seu de-
fectu intentionis, quovis prætextu, quæsito colore impugnari non
possent, cum clausula sublatâ, & de jure quæsito non tollendo.

27. Tertio, felicis recordationis Gregorius XIII. prædicta pri-
vilegia confirmavit, & c. *Nuper.* De Decimis derogavit, cui
usque tunc derogatum non fuerat, prout requirebatur; atten-
to quod in dicto Canone *Nuper.* existet Constitutio Conciliaris
tenoris sequentis.

Nuper Abbates Cisterciensis Ordinis, in generali Concilio Congregati, p. 9.
ad commonitionem nostram providè statuerunt, ne de cætero fratres ipsi- 28.
us Ordinis emant Possessiones, de quibus Decimæ debeantur Ecclesiis;
nisi fortè pro Monasteriis noviter fundandis. Et si tales Possessiones eis fue-
rint piâ fidelium devotione collatæ, aut emtæ, pro Monasteriis de novo
fundandis, committantur aliis excolendæ, à quibus, Ecclesiis Decimæ
persolvantur. Ne occasione Privilegiorum suorum, Ecclesiæ ulterius
prægraventur; decernimus, ut de alienis terris, & amodo acquirendis,
etiam si eas propriis manibus, aut sumptibus excolant, Decimas persolvant
Ecclesiis, quibus ratione Prædiorum antea solvebantur, nisi cum ipsis
Ecclesiis, aliter duxerint componendum. Et hoc ipsum ad alios Regula-
res, qui gaudent similibus Privilegiis, extendi volumus; & mandamus,
ut Ecclesiarum Prælati promtiores, & efficaciores existant, ad exhibendum
eis, de suis malefactoribus justitiæ complementum, eorumque
Privilegia diligentius & perfectius studeant observare. Et hæc Con-
cilium Lateranens. præsidente Innocentio tertio, Pontifice Ma-
ximo.

Ex qua occasione hujus tam sancti Decreti, liceat aliquantum 29.
discurrere, & admirari. Boni Abbates ad publicam utilitatem,
ultra ad solam commonitionem, ipsi sibi statuunt, ut eorum
Privilegia non observentur in futurum, circa Exemptionem De-
cimarum, quia hoc erat Ecclesiis secularibus præjudiciosum,
ideo ipsi sibi imperant, ut in posterum realiter solvantur Eccle-
siis, quibus debentur. E contra Societas I E S U, quod vidit, & le-
git, Abbates ultra remississe, & ex suis Privilegiis, tanquam utili-
tati publicæ damnosum, extirpasse, & lege publicâ Ius Eccle-
siarum asscurasse, hoc sibi ad privatum commodum concedi
petunt, & tam salutari Ordinationi Concilii universalis, dero-
gari supplicant. Et hæc dicta sint satis, ad modicum discursum, &
ad magnam admirationem.

Hoc itaque Decretum usque tunc inviolatum annis 360. per- 30.
mansit,

p. 10. mansit, ut colligitur ex Rota, *Veneris 29. Maji 1638. coram Carillo.* Primus fuit Everhardus Mercurianus, Præpositus Generalis Societatis, immemor illius, *Nec damno affisco, nec Iuri contraria postulari oportere. 25. q. 2. c. 14.* qui supplicationibus suis effecit, ut anno 1578. Gregorius XIII. huic Universalis Concilii Decreto derogaverit. Ut videre est in suo Privilegio incipiente: *Pastoralis Officii.*

31. Quod tale Privilegium, multos iudices, & peritissimos Iuriconsultos miratos fuisse testatur Rodericus, *Quæst. Regular. tom. 2. q. 44. fol. mihi. 102. ad literam E.* adducens post se Henriquez *lib. 7. de Iud. c. 27. n. 7. a. 5.*

32. Credo miratos fuisse ex ea ratione, quia juxta Decretum Concilii Chalcedonensis *c. 1. Quod à SS. PP. in unaquaque Synodo probatas Regulas, vel maximè censuit esse observandas. 25. q. 1. c. 14.*

33. Unde Damafus Papa eorum observantissimus posteris bonam monitionem reliquit, ita dicens: *Violatores Canonum voluntarii, graviter à Sanctis Patribus judicantur, & à S. Spiritu (instinctu cuius ac dono dictati sunt) damnantur: quoniam blasphemare Spiritum S. non incongruè videntur, qui contra eosdem sacros Canones, non necessitate compulsi, sed libenter, ut præmissum est, aliquid aut protervè agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Talis enim præsumptio manifestè unum genus est blasphemantium Spiritum S. quia ut jam prælibatum est, contra eum agit, cujus nutu & gratiâ Sancti Canones editi sunt. 25. q. 1. c. 5.*

34. Venisset supplicans Pater Mercurianus ad illum Gregorium, aut Zachariam Pontifices, & suo sensu audisset, quod Primus Dominico Carthagenen. Episcopo, *lib. 2. Indict. 10. Epist. 39.* rescripsit. *Hoc postpositâ dubitatione teneat, sicut nostra defendimus, ita singulis quibusque Ecclesiis sua jura servamus, nec cui libet favente gratiâ, ultra quàm meretur, imperior, nec ulli hoc, quod sui juris est, ambitu stimulative, derogabo; sed fratres meos, per omnia honorare cupio,*
sicque

sicque studeo honore singulos subvehi; dummodo non sit, quod alteri ab p. 11. aliter, jure possit opponi. 25. q. 2. c. 8. Secundus verò Bonifacio Mo- 35. guntino Archiepiscopo. Hoc nullâ ratione concedi patimur, quod contra Ecclesiasticam Regulam, vel Instituta Patrum esse monstratur, 7. q. 1. c. Petisti.

In eundem sensum Gelasius Papa Episcopis Dardaniæ. Con- 36. fidimus, quòd nullus jam veraciter Christianus ignoret, uniuscujusque Synodi constitutum, quod universalis Ecclesiæ probavit assensus, nullam magis exsequi sedem præ cæteris oportere, quàm primam; quæ & unamquamque synodum suâ autoritate confirmat, & continuatâ moderatione custodit, 25. q. 1. c. 1.

Et hoc Ecclesiasticæ moderationi est omnino conveniens, ut quæ 37. ordinata fuerint, vel rationabiliter decisa, nullâ in posterum debeant refragatione turbari. Gregorius Papa lib. 7. indict. 2. Epist. 60. 25. q. 2. c. 12.

Quæ enim ad perpetuam utilitatem generaliter instituta sunt, nullâ 38. commutatione variantur, nec ad privatum trahantur commodum, quæ ad Bonum commune sunt præfixa, sed manentibus terminis, quos constituerunt Patres, nemo injustè usurpet alienum, sed intra fines proprios, atque legitimos, prout quis valuerit, in latitudine se exerceat charitatis. Leo Papa Anatolio Episcopo, ibid. 25. q. 2. c. 3.

Dicent aliqui hæc Pontifices aliis imperâsse, non verò seipsos 39. obligâsse; quibus respondet Urbanus Papa: Sunt quidam dicentes, Romano Pontifici semper licuisse novas condere leges, quod & nos non solum non negamus, sed etiam valde affirmamus. Sciendum verò summo opere est, quia inde novas leges condere potest, unde Evangelistæ aliquid, & Prophetæ nequaquam dixerunt, ubi verò apertè Dominus, vel ejus Apostoli, & eos sequentes sancti Patres, sententialiter aliquid definiuerint, ibi non novam legem, Romanus Pontifex dare, sed potius quod prædicatum est, usque ad animam, & sanguine confirmare debet, 25. q. 1. c. 6.

- p. 12. Hæc aliquis subtilis Theologus in articulis fidei procedere
 40. fortassis contendet, cui Zozimus Papa solvit difficultatem, ad
 Episcopos Narbonensis Provinciæ ita scribens: *Contra statuta Pa-
 trum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem Sedis potest auto-
 ritas: Apud nos enim inconvulsis radicibus vivit antiquitas, cui Decre-
 ta Patrum sanxere reverentiam, 25. q. 1. c. 7.*
41. Cujus Leo Papa dat optimam rationem. *Ideo permittente Do-
 mino Pastores sumus effecti, ut quod Patres nostri, sive in sanctis Cano-
 nibus, sive in Mundanis affixere legibus, excedere minimè debeamus.
 Contra eorum quippe saluberrima agimus instituta, si, quod ipsi Divino
 statuerunt Consulto, intactum non conservamus, 25. q. 1. c. 16.*
42. *Nam nimis asperum est, & præcipuè bonis Sacerdotum moribus ini-
 micum, niti quempiam quacunque rationis excusatione, & quæ bene
 sunt ordinata rescindere, & exemplo suo docere, cæteros sua quando-
 que post se constituta dissolvere. Gregorius Bonifacio I. Defensori
 lib. 7. Epist. 17. 25. q. 2. c. 7.*
43. Ex quibus patet, quòd contra statuta sanctorum Canonum,
 quibus status Ecclesiarum, vel confundantur, vel perturbentur,
 Privilegia ab Apostolico concedi non debent. Hanc sibi facit
 consequentiam Annotatio 25. q. 1.
44. Quæ rationis & æquitatis Sanctorum Pontificum fundamen-
 ta, non ideo adduco, quòd negare intendam supremam in terra
 potestatem, rationabili de causa, urgente necessitate, aut stimu-
 lante publicâ utilitate, aliqua non posse immutare; hoc enim ef-
 fet contra Religionem Polonam, quæ Sanctorum Pontificum
 rationabilibus Rescriptis, reverentiam, & obedientiam semper
 protestatur: hoc tamen sæpius admiratur, ad unam alicujus sup-
 plicationem, Privilegia Statum Ecclesiasticum perturbantia,
 cum tantâ facilitate concedi, & Decretis Conciliaribus, cum
 præjudicio ipsius, libenter derogari, contra Canones supra-cita-
 tos. Cum tamen non ita facile, sed cum magna deliberatione,
 etiam

etiam in rebus multò minoris momenti; id fieri conveniat. Ut p. 13.
Gregorius, Aregio Episcopo Francorum, Dalmaticarum Usum
pro se, & suo Archidiacono poscenti, ita rescripsit: *Dignum erat,*
& *Res desiderata poscebat, ut nos in multis implicitos Ecclesiasticæ rati-*
onis consideratio novum hoc, inconsultè, & subitò, non permitteret
indulgere, idcirco postulatae rei effectus prolongatus est. Dist. 23. c.
Communis filius.

Apostolicæ enim Sedis sententia, tantâ semper Consilii moderatione
concupi debet, tantâ patientiæ maturitate decoqui, tantâque delibera-
tionis gravitate proferri, ut retractatione non egeat, nisi forè sic prolata
sit, ut retractari possit. Nicolaus Papa ad Ludovicum Regem Gal-
liæ, 35. q. 9. c. Apostolicæ: *Cujus Retractationis, aut moderatio-*
nis sufficientissimam dat rationem Gregorius XIII. ita de Pio
Quinto, Antecessore suo, testatus. Demum animadverso, quòd ea
omnia, multis dubitationibus involuta, magnisque difficultatibus obstru-
cta, multas, magnasque dissensiones, altercationes, & lites, inter Præ-
dictos Locorum Ordinarios, & Fratrum ipsorum Ordines, non sine græ-
vi Divini cultûs, & animarum detrimento, ac Populorum scandalo con-
citaverant; contra, ac ipse sperabat, & præter suam expectationem: ut
qui interdum conquereretur, multa aliter, alioq; sensu à se prolata fuisse,
quàm literis expressa essent. Cupiens his mederi incommodis, primùm
illa omnia, quæ Regularibus aliorum ordinum, quàm Mendicantium,
communicaverat, & secundum præmissa concesserat, motu proprio re-
strinxerit. Deinde plenius providere volens prioribus literis, à se, quoad i-
psos Mendicantes, magnâ in parte moderatis, omnes & quascunque ali-
as literas, quæ de aliis Ordinibus, & Congregationibus, extra Men-
dicantium Ordines, de Observantia nuncupatos, emanaverant,
omnino aboleverit; causas omnes, jam de his, etiam in Romana
Curia pendentes, ad se avocando, lites extinguendo, ac formatos
super illis processus, lataque sententias annullando, quemadmodum
aliis suis literis in Registro proximè compertis, nunquam tamen pu-
blicatis.

p. 14. *blicatis, plenius continetur.* Gregorius XIII. in Bullario. Bulla 8. §. 4. versic. Demum. par. 2. Bullarii. fol. mihi 280. in novis. habetur etiam in Constit. Provin. lib. 5. fol. mihi 405. vers. verbo Demum animadverso.

49. Hoc testimonio, quod in literis S. sui Antecessoris, multa contra mentem ipsius, & aliter, quàm ipse ordinaverat, in scriptis edita sunt, sufficienter nobis videtur optimus Pontifex, hoc ipso & suum Privilegium, Patribus concessum, justificasse, aut potius excusasse.

50. Nec mirum, de iis, quæ præter suam intentionem acciderant, diffensionum & scandali materiam præbuerant, Pium Quintum conquestum esse: Cum in Rescriptis Apostolicis nihil debeat vitii reperiri, nec aliquid reprehensibile. Ut optimè *gl. V. De coquitur, 35. q. 9. c. Apostolicæ.* Possè enim injusta reprehendi, visus est innuere Innocentius Papa III. scribens Archiepiscopo Mediolanensi: *Cum si literarum nostrarum seriem attendisses, nihil invenisses in eis, quod debuisset tuum animum offendisse, c. Cum adeo, de Rescriptis, & gl. ibidem. verbo moderemur.*

51. Sed hæc faciant alii, nos reverentiali cultu sacram Sedem venerando, admittimus responsionem Annotationis supra-citatae 25. q. 1. auctoritatem Pontificiam hoc modo defendentis. *In præmissis ergo Canonibus, aliis imponitur necessitas obsequendi; Summis verò Pontificibus ostenditur inesse autoritas observandi: ut a se tradita observando, aliis non contemnenda demonstrant, exemplo Christi, qui Sacramenta, quæ Ecclesiæ servanda mandavit, primo in seipso suscepit, ut ea in seipso sanctificaret. Oportet ergo primam Sedem, ut diximus, observare ea, quæ decernenda mandavit, non necessitate obsequendi, sed autoritate impertiendi, &c. Et ita concludit. Valeat ergo, ut ex præmissis colligitur, S. Romana Ecclesia suis Privilegiis quoslibet munire, & extra generalia Decreta quædam speciali Beneficio indulgere: consideratâ tamen rationis æquitate; ut quæ Mater est*
Iusti-

Iustitiæ, in nullo ab ea dissentire inveniatur, ut Privilegia, videlicet p. 13. quæ ob Religionis, vel Necessitatis, vel exhibiti obsequii gratiam, conceduntur, neminem, relevando, ita divitem faciant, ut multorum detrimenta non circumspiciendo, in paupertatis miseriam nonnullos dejiciant. 25. q. 1. ut sup.

Et tales sunt apud nos Exemptiones Patrum Societatis à solutione Decimarum, quibus Societas locupletari non debet, cum injuria, & jactura Cleri secularis. juxta Reg. Juris 48. in 6. *Et hæc hæctenus in genere.* 53.

Sequuntur particularia quinque fundamenta, quibus de Jure evidenter ostenditur, non ob stare PP. Soc. Exemptiones, quominus solvant Decimas Ecclesiis debitas, in Regno Poloniae.

Manifestum est multorum Bonorum, & plurimorum prædiorum Patres Societatis, respectu singulorum Collegiorum in Provinciis Poloniae Dominos effectos esse. Quæritur; an dicti Patres, successores in talia Bona, ab oneribus eorum, à solutione videlicet Decimarum per Privilegium sint exempti? Et negativè respondendum cenfeo, & affirmo, ex infra deducendis. 54.

I.

Primum Fundamentum est. Autoritas Rotæ in una Valentina Decimarum, die Mercurii 1598. coram Seraphino S. Rotæ Romanæ Decano, postea Patriarcha Alexandrino, & S. Rom. Ecclesiæ Cardinali, cujus status est talis. Patres Soc. IESU acquisiverant Bona quædam, in quibus Archiepiscopus & Capitulum Ecclesiæ Valentinae possidebant Decimas, jure speciali, ex Privilegio Pontificio originem habente. Unde R. R. Patres prætendebant eorum Bona, & loca, esse à solutione Decimarum exempta, vigore Privilegiorum, cis à diversis Pontificibus 55.

p. 16. bus Romanis concessorum. Itaque lite coram me introductâ: fuit dubitatum, An Privilegia Patrum Iesuitarum, relevent in Casu, de quo agitur.

56. Et causâ maturè discussâ, fuit per Dominos unanimi sententiâ conclusum, non relevare, hocque potissimum ex eo fundamento, quòd omnes Exemtiones, vigore Privilegiorum Summorum Pontificum concessæ, in materia Decimarum, intelligi debent de Exemtione solutionis earum Decimarum, quæ Parochis, vel aliis Personis, aut Collegiis, ex Iuris Communis dispositione debentur; non autem earum Decimarum, quæ Iure speciali, ex aliqua particulari concessione, aut Privilegio. *Rota apud Seraph. Decis. 1293. per totam.*

57. Idem sequitur de verbo ad verbum. *Steph. Gratian. Decis. 100. n. 8 in additione*, & dat eandem rationem, quia Derogationes generales, non trahuntur ad ignorata, cum etiam præsumendum sit, Papam ignorâsse Ius specialiter alicui competens, quicquid aliud sit in Iure Communi, cuius præsumitur scientia, & post se adducit superiorem Rotæ *Decis. Card. Seraphin. Card. Pamphili, 9. Iunii 1597.* Et latè declarat *Menochius, Conf. 36. n. 59. usque ad 64* Ubi etiam, quòd non obstabunt clausulæ, ex certa scientia, motu proprio, de plenitudine potestatis, & aliis similibus, de quibus etiam latè *Aimon, Conf. 242. colum. 8. & 9.*

58. In eundem sensum, & iisdem verbis, tenet, & affirmat, & eandem dat rationem *Marescott. variar. Resolut. l. 2. c. 40. n. 35. Theaur. Leonis, part. 2. c. 12. de Decimis, n. 71. Flau. Cherub. in Compend. Bull. tom. 2. sub. Bulla 51. incipiente, Pastoralis officii. Gregorii XIII. Filluc. Soc. I E S U, tract. 27. part. 2. de Decimis, c. 8. n. 179.*

59. Cùm ergo in Polonia, Clerici Beneficiati non habeant Decimas, prout de Iure communi sibi pertinentes, sed Iure speciali, Donationis, Dotationis, aut Foundationis, seu Erectio-

nis suarum Ecclesiarum , aut Beneficiorum , quas nisi hoc jure, p.17.
vel alio speciali habuerint , de Iure Communi non possunt eas
prætendere. Hoc ipsum sufficere posset ad destructionem Pri-
vilegii Societatis in Polonia , *ex Autoritatibus supra allegatis.*

Sed quia moderni temporis Rota re postea , ut illa dixit, me- 60.
lius consideratâ , resolvit contrarium , *in Cordubens. Decimarum ,*
Veneris 30. Januarii 1637. coram Coccino. Et in eadem causa , *Ve-*
neris 29. Maji. 1638. coram Carillo. Quæ ambæ Decisiones dant
rationem, quia cum simus in Decimis antiquis, non est facienda
mentio in Privilegio Exemptionis, ex eo, quòd Papa sciebat , vel
cogitabat has Decimas ab aliquo percipi, & sic quòd præjudica-
bat iis, quibus de Iure communi, vel aliàs debebantur.

Et ita video in hac particula , *Aut alias* , fundare suam inten- 61.
tionem, quod ita asserit Carillus : *Et ideo cum illa verba , Aut*
alias , posita sunt post mentionem Iuris communis , verificari non
possunt, in alio, quàm in Iure Speciali, ut in Decis. supra citata.

Quo minimè in nostro casu contentus , recurro ad teno- 62.
rem Privilegii , & ita scriptum esse invenio : *Aliasque res , &*
Bona quæcunque , à quibusvis Decimis , etiam Papalibus , prædiali-
bus , Personalibus , quartis , Medietatibus , & aliis fructuum parti-
bus , subsidiis etiam Charitativis , & aliis Ordinariis Oneribus , etiam
pro expeditione contra infideles , defensione Patriæ , Ac alias
quomodolibet , etiam ad Imperatorum , Regum , Ducum , & alio-
rum Principum instantiam pro tempore impositis. Miror , quomodo 63.
hanc particulam , *ac alias* , trahant ad Decimas in quinto ver-
su ab illis positam , ob interpositionem viginti circiter verbo-
rum , quorum serè unumquodque diversam Rem , & Mate-
riam significat , ita ut si aliquid operaretur , ad proximiorum
verborum sensum, quibus apposita est , referri , & alligari
deberet, non ad illa ulteriora quibus adhærere non potest, ni-
si illa , quæ interposita sunt, removeantur , *juxta Rot. Decis. 62.*

p. 20. part. 6. Recent. coram Merlin. n. 9. & 10. Et licet aliquomodo reduci videatur, nihil tamen operatur, cum non possit importare majora Expressis, juxta Theod. Rub. singul. part. 4. circa claus. ex Rota Romana, quod habetur expresse, apud Rotam, coram Aldobrandino, Decis. 217. n. 2. & 7. part. 1. Divers.

64. Et inde sequeretur illud inconueniens, & contra Regulam observatam, Privilegia odiosa posse ampliari, & interpretari ultra propriam verborum significationem. Cujus qualitatis Exemptiones à solutione Decimarum esse; probat Suarez, &
65. dat talem rationem. Nam licet ex parte eorum quibus datur videatur Religioni facere, tamen simpliciter derogat Iuri Comuni, & secum affert præjudicium tertii, scilicet Ecclesiarum, & Clericorum, qui illis Decimis privantur, ideoque simpliciter odiosum esse. Ut notârunt Oldran. Conf. 268. & Gutier. Conf. 5. n. 5. Barbosa Jur. Eccles. lib. 3. de Decimis, c. 26. n. 14. Monet. c. 4. n. 67. novissime Roderic. in Compend. quest. Regul. Resolut. 50. n. 6. juxta vulgarem Regulam, *Odia restringi*, &c. ita ut quam minimum fieri possit, & Iuri communi derogat, & Iuri alterius noceat: Ut in simili respondet Pontifex in c. *Cum Capella*, de *Privileg.* ita enim Princeps solet Privilegium concedere, ut quoad fieri possit, sine cuiusquam præjudicio observetur. *Ut dixit Iuriscons. in l. Prætor. ait, §. si quis, 1. & 2. Ne quid in loco pub. Gratian. Discept. forens. c. 167. n. 50. c. 640. n. 14. c. 673. n. 1. c. 730. n. 31. & 32.*

66. Semper tamen ita est restrictio faciendâ, ut verba Privilegii in sua proprietate salventur, & secundum illam significationem Privilegium servetur, & ad effectum perducatur: juxta doctrinam Decii, Conf. 113. n. ultimo: Et Bald. Conf. 271. in 2. volumine, quia voluntas Superioris ex verbis propriè intellectis colligi debet: de qua re latius in materia de legibus. Verba sunt Suarez, de *Religione*, lib. 1. de *Div. cult. & de Decimis c. 18.*

n. 6. quæ proprietas specialitatis, ex illa particula, *Ac alias*, col. p. 21.
ligi non potest, cum non significet majora expressis, *ut supra*.
n. 63. Cum clausula in fine posita, debeat referri ad præcedentia, & non ad extranea, de quibus non est facta mentio. *Rota Decif. 27. n. 5. coram Cantuccio, part. 2. Diversor. & optimè ad nostrum casum Rota, decif. 23. n. 16. usque ad 18. parte 5. divers.*

Unde ex hoc tam parvo fundamento, per interpretationem 67,
devenire ad Decimas, speciali titulo possessas, non abs re vetustior Rota consensum non præbuit, & nostro rudi intellectui, visa est melioribus nixa fundamentis, confirmata autoritate ipsius Suarez, qui ita dicit: Ex ratione data, constant aliæ partes assertionis, scilicet hoc Privilegium non concedi per modum Donationis, seu Cessionis ex rebus propriis, vel pertinentibus, ad proprium & speciale jus Pontificis, &c. Datur ergo per modum dispensationis in Lege Communi, ut probatum est. *De Religione, ut supra c. 18. n. 12.*

Sed dato, non concessio, quòd clausula, *Ac alias*, ad Decimas, 68,
titulo speciali debitas, referri possit, juxta Decisiones suprà allegatas: Hoc tamen ad Decimas Poloniæ, ubi sunt specialissimæ, nullo modo potest extendi, ex ea ratione. Quia decimæ in privilegiis Pontificum contentæ, necessario debent de illis intelligi, quæ ab eisdem Pontificibus habent aliquam dependentiam, quod clarè docet Rodericus, *quæst. Regul. tom. 2. q. 44. a. 4.* Ubi ex professo materiam Privilegiorum, & Exemptionum à Decimis tractans, ita dicit. Neque obstat, quod hæc redundant in præjudicium Ordinariorum, nam utens jure suo, non facit eis injuriam, Personas aliquas & ejus Possessiones Privilegio Exemptionis illustrando. Reges enim jure suo utentes, faciunt Nobiles, & à Tributis exemptos, licet ex consequenti graventur aliqui. Et sic Pontifex circa Decimas prædiales, *antequam Parocho, aut aliter sit jus quæsitum, & Dominium;*

p. 22 *nium*; potest ex causa disponere, eò quòd Parochis, & Episcopis, sub eo modo & conditione, concessit jus Decimarum, quamdiu ipse non revocaret, *fol. mihi 102. ad lit. C.*

69. Unde quum tali modo in Polonia non possideantur, & nullâ ratione, aut interpretatione, quòd sint ex concessione Pontificis, de ipsis hoc possit verificari, cum illas Religioni, Pietati, & liberalitati Regum, & Principum suorum, Clerus Poloniæ debeat. A quibus nisi Foundationis, Dotationis, aut Donationis Titulum habuerint, non possunt eas Beneficiati aliter prætere: Et ita apud nos aliqua Actio in vim Iuris Communis, aut alicujus Decretalis Pontificiæ, contra Laicos nunquam vindicata. Quod non ideo adduco, ut hoc approbem; quis enim ignorat, de Iure communi, & liberalitate Pontificiâ, quàm esse-mus feliciores, si omnes Beneficio communi gauderemus; sed, cum tam rari simus decimantes, quàm illi Nantes in vasto gurgite, non mirum si Status noster Ecclesiasticus, circa Ius quæsitum, in ista paucitate conservandum, adeò sit sollicitus. Ac proinde hoc specialissimo Titulo manifestato, Decimas nostras, contra Clausulam, *Ac alias*, excipimus, & non temerè dicimus, sub illa specialitate Coccini & Carilli nullo modo posse comprehendi. Quæ si alicui leviuscula videantur, sufficit quòd ad evitandum damnum, & præjudicium quælibet interpretatio & occasio, etiam levissima admittatur. *Rota Decis. 27. n. 4. coram Cantuccio, parte 2. divers. ubi plures allegantur autoritates.*

II

70. *Secundum Fundamentum est.* Quia Privilegium concessum Religiosis, de non solvendis Decimis, non extenditur ad eas, in quarum possessione is est, cui de jure competunt Decimæ. *Gavanta. V. Decimæ. n. 8. citans. Monet. de Decimis. c. 5. q. 2. concl. 3.* Quod Rodericus supra allegatus, n. 68. iis verbis confirmat: Et sic summus Pontifex circa Decimas prædiales, an-

tequam

requam Parocho, aut alteri sit jus quæsitum, & Dominium, Potest p. 23
ex causâ disponere, &c. Quia nemo est privandus re suâ, vel
sibi debitâ, etiam à Papa, antequam audiatur, vel saltem cite-
tur. Navar. Consil. lib. 2. conf. 1. n. 6. c. Inter quatuor. De Major. &
obed. c. Nos quenquam. 2. q. 1. c. Conquerente. De Restit. Spoliatorum.
Privilegium autem privaret quemlibet nescium, & innoxium,
contra omnem æquitatem.

Quod licet ad nostram defensionem sufficere posset, Rota 71.
tamen apud Carillum, in d. Cordubens. facit nobis non modi-
cam difficultatem, dicens, quòd quamvis in Privilegio non fue-
rit facta mentio, quòd Decimæ de Iure speciali poterant specta-
re ad aliquem, sive ex Privilegio, Donatione, vel præsumptione,
censeatur nihilominus derogatum, cum simus in materia de sui
Natura præjudiciali: idque ut ibidem paulò supra, propter verba
universalia, quæ etiam extendit in præjudicium tertii. adducens.
c. Quamvis de Rescriptis. quod hîc ponendum duxi, ut à Legenti-
bus animadvertatur, quàm magnum, ex nullo fundamento, no-
bis præjudicium generetur, & est tale. Quamvis is, cujus gratiâ (per
quam mandabatur in certa Ecclesia provideri sibi de Beneficio proxi-
mè vacaturo) per nos fuerat revocata, restituatur à nobis denuo ad ean-
dem, non tamen ei, cui post revocationem, & ante restitutionem præ-
dictas, similis in eadem Ecclesia gratia facta fuit, (nisi de hoc expressè
dixerimus) anteferri debet, cum talis restitutio, ubi aliud non exprimi-
tur, intelligatur fieri sine Iuris præjudicio alieni.

Quod licet sit Rescriptum in valde modico casu, multùm ta- 72.
men militat à fortiori argumento pro nobis. Ubi Bonifacius 8.
dicit; Nisi de hoc expressè dixerimus. & iterum: Ubi aliud non
exprimitur, intelligatur fieri sine Iuris præjudicio alieni. Quomo-
do Ergò Rota, cum præjudicio aliorum, vult in Privilegio De-
cimas de Iure speciali contineri, quod ibi expressum non est?
Cujus allegatio capituli potius esse videtur desumpta ex Reper-
torio

- p.24 torio erroneo , quàm ratio ex ipso Canone , quia aliàs sequere-
tur , sensum illius non esse bene intellectum ; quod absit , ut di-
camus!
73. In eundem sensum rescripsit Alexander 3. suo delegato. *Hoc
tuam volumus discretionem tenere , quòd licet quæstionem , quæ de
Præsentatione veritur , appellatione remotâ , committamus alicui ter-
minandam , non tamen est nostræ intentionis Diæcesano Episcopo , Ar-
chidiacono , vel Presbytero præjudicium generare , c. super eod. de
Offic. & Potest. Iudicis delegati.*
74. Et in puncto circa Decimas , egregium lego Decretum , quod
Gregorius Nonus fecit Majoris Ecclesiæ , & Christianitatis De-
cano , & Archidiacono Linconiensis his verbis. *Dudum inter Prio-
rem & Conventum de Butle ex parte una ; & Priorissam & Moniales
de Campesse ex alia , super Decimis , lite motâ : De Consilio Fratrum no-
strorum decernimus Iuri prædictorum , Prioris , & Conventus , super
Decimis Novalium , in quarum erant Possessione tempore illo , quo in-
dulgentiæ Apostolicæ impetratæ fuerunt , à parte altera , de Decimis
Novalium non solvendis , non debere per eas , (non facientes de hoc ali-
quam mentionem) Præjudicium generari. de Privil. c. Dudum.*
75. His lex secularis concordat , quòd Principum concessionem ,
intelligantur sine alterius damno & injuriâ , l. 2. §. Merito. & §. si
quis à Principe. ff. Ne quid in loco publ.
76. Et quòd non possit Princeps , etiam ex suæ Plenitudine Po-
testatis , tollere Ius alterius , multorum auctoritate demonstra-
tur. *Apud Menoch. de Arbitr. Iud. lib. 1. q. 48. n. 1. & 7. ita enim
affirmant Bal. Alex. & Ias. in l. Testamentum , c. de Testam. Ias.
in l. Barbarius , n. 35. ff. de offic. Prætoris. latissimè Crav. consil. 241.
n. 10. qui infinitos hujus sententiæ Doctores retulit , rejectâ
opinionem contrariâ.*
77. Neque illæ Clausulæ Generales , & valde , ut vocant , præ-
gnantes , aliquid valent , in præjudicium tertii. Ut multis probat

bat auctoritatibus , *Menoch. de Arbitr. Iud. lib. 1. q. 9. n. 11.* Hæ p. 25
enim, etiam si sint amplissimæ, nullum effectum tribuunt, & sunt
superfluxæ, quatenus concernunt præjudicium tertii; quasi non
sufficiat, quod adsit voluntas Principis, nisi etiam assistat Ius,
quod debet concurrere cum voluntate, ad quemcunque A-
ctum perficiendum. *Gratian. Discept. Foren. c. 673. n. 3. Covarr.
var. Resol. lib. 3. c. 6. n. 9. cum aliis per Lupum. d. §. 5. n. 31.*

Latè, de hac materia Sanctarellus, Soc. I E S U, amplians, 78.
quòd stante dubio, an per legem latam, alteri damnum & præ-
judicium inferatur, interpretatio sit facienda, ut non censeatur
esse lata lex in tertii Præjudicium. *Tyraquell. in l. si unquam. v.
Donatione largitus. n. 288. C. de revocanda Donat. & potius in
Principe præsumenda est oblivio, quàm quòd alteri velit au-
ferre Ius quæsitum; ut notat Rota, Decis. 33. n. 5. & ult. de Præ-
bend. & Decis. 3. n. 8. de Præbend. in antiquioribus.* Et ad evitan-
dum præjudicium tertii, Verba sunt improprianda, & potius
est præsumendum, quòd subreptitiè Rescriptum fuerit obten-
tum, quàm quòd velit Princeps Ius alteri quæsitum auferre.
*Sanctarell. Soc. I E S U. apud quem multas allegationes, & autorita-
tes, vide.*

In eandem sententiam loquitur *Menochius, lib. 2. Præsumpt. 79.*
9. per totam. Ubi dicit istam opinionem esse communissimam,
& vel maximè procedit in eo Iure tertii, quod descendit à Iure
Divino, vel à Naturali, quales sunt nostræ Decimæ, quæ descen-
dunt ab utroque, & eo solo respectu, à pietate fidelium Eccle-
siis concessæ.

Enixa verò voluntas Papæ, de qua Rota in d. Corduben. 80.
dixit constare, nobis non verificatur, quæ conjicitur, quando
ex certa scientia, vel motu proprio concessit, atque rescripsit.
Menoch. lib. 2. Præsumpt. 8. n. 25. allegans ibidem magnam con-
geriem auctoritatum: quæ duæ clausulæ in Derogatione cap.

p.26 *Nuper*. Gregorii XIII. non reperiuntur. Ut videre est in ejus Bulla, incipiente, *Pastoralis officii*, neque possunt colligi, quia e videnter patet contrarium, dicitur enim ibi. *Exponi siquidem nobis nuper fecit dilectus filius Everardus Mercurianus, &c.* Quæ relatio Patris Præpositi Generalis, non est certa scientia Papæ: & etiamsi esset, non traheretur ad extranea, & separata. *Theod. Rub. sing. part. 4. de Claus. fol. 368.* Neque potest dici fieri motu proprio, quod fit, ad preces alicujus. Ut ibid. habetur, *supplicationibus ipsius præpositi inclinati, volumus, &c.* quæ instantia, & postulatio, non operatur præjudicium tertii, imò tunc præsumtio justæ causæ, quæ in Principe esse solet, cessat. *Menoch. præsumt. 10. Lib. 2. n. 32.* dicens ita respondisse Roman. in specie. *conf. 436. n. 19. Socyn. sen. conf. 263. col. penult. vers. Et si dicatur, lib. 2. & in conf. 62. col. ult. lib. tertio.* Ubi dat rationem Menochius, quia per importunitatem potius petentium, & instanter requirentium, videtur Princeps facere, quàm quòd ita agendum esse sentiat, *juxta traditionem Bart. ex illo textu in l. 1. C. de petit. Bon. subl. libro decimo.*

81. Quod si aliqui autores in contrarium adducantur, intelligendi sunt de modico, non verò de magno & perpetuo præjudicio, *juxta Menoch. lib. 2. præsumt. 9. per totam*, ubi conciliat inter se Doctores, & adducit. *Fel. in cap. Nonnulli, n. 13. versic. secundus casus est, de Rescriptis.* qui pariter intellexit prædicta, quando agitur de modico præjudicio. Ideo nostræ Decimæ erunt extra istum casum, cum non solutio earundem, sit cum enormi Ecclesiarum læsione, *juxta attestationem ipsius Pontificis, infra n. 174.*

III.

82. *Tertium fundamentum* ex priori emanat, videlicet Privilegium Exemptionis Decimarum amitti, ob enormem læsionem Ecclesiæ & Personarum, ad quas, sublato Privilegio, Decimæ perti-

pertinent. Et quidem si clara læsio fit, eo ipso Privilegiatus *p. 27.*
amittit Privilegium in conscientia. *Filluc. Soc. I E S U, tract. 27.*
part. 2. de Decimis. Et videtur mihi innixus auctoritati Suarez,
de Religione, lib. 1. de Divin. cult. necess. & decimis, c. 20. ubi ea-
dem verba reperio, desumpta *ex cap. suggestum, de Decimis, ubi*
DD. omnes, & Alenf. Sotus, Rebuff. Covar. & alii.

Ex ea ratione, quam assignat ibidem Suarez, in hæc verba: 83.
Et ratio est clara, quia non est intentio Concedentis, ita gravare Eccle-
siam, ut sæpe dicitur in eodem titulo. *de Decimis*; aliàs concessio esset
injusta. Interrogari verò solet, an in eo casu amittatur Privilegium
ipso Iure; an necessaria sit declaratio, vel revocatio superioris. De quo
puncto videri potest Panormitanus, in *d. c. suggestum*, & in *c. Cum*
ad hoc. de Cler. non residen. n. 8. & in *c. Quid per nova le. circa finem*
de verbo. signif. & *ibid. Ioan. Andreas, & Felin. in c. Cum recessissent.*
de Constitut.

Breviter tamen videtur dicendum (ut asserit idem Suarez,) 84.
si Privilegiato clarè, & evidenter constet de enormi læsione, eo ipso amit-
tere Privilegium in Conscientia, & Iustitia. in *gl. in c. Rescripta. 25. q.*
2. v. Quod non lædat. Panorm. & alii. Et patet, quia jam illi constat
de mente concedentis, & quia Privilegium semper habet intrinsecè in-
clusam illam Conditionem, & ideo si à Principio eam invenisset, fuisset
nullum. Ergo quam primùm impleta fuerit, cessat effectus Privilegii. De-
nique illa conditio resolvitur quasi in limitationem temporis, datur enim
Privilegium, donec enormiter lædat. Ergo dato termino, cessat. Ergo non
potest illo Privilegiatus in Conscientia uti. Nihilominus tamen, in eo ca- 85.
su, non poterit Ecclesia exterius cogere Religionem ad Decimas solven-
das propriâ auctoritate, sed per superiorem legitimum; quia nullo Iure
hoc ei conceditur, tunc autem satis est, ut causa decidatur per quemli-
bet Iudicem competentem. Et hæc omnia elegantissimè Suarez lo-
co citato, Summus in Religione Patrum Iurista, & Theologus,
cujus sententiam, & allegationes, de verbo ad verbum descripsi.

p. 28 non enim ratio, ad nostram defensionem, à quoquam, meliori-
86. bus fundamentis, explicari poterat. Utinam cum Fillucio, mo-
derni temporis, & Controversiæ, eum Judicem haberemus, aut
saltem illo tempore fuisset Consiliarius P. Mercuriano, fructus
alienæ Messis à Gregorio XIII. postulanti; dixisset enim pro-
cul-dubiò, quod nobis scriptum reliquit. *Cavendum est Pater, ne
tale Privilegium cedat in aliorum scandalum, vel rationabilem que-
rimoniam.* lib. suprà-citato. eod. titulo. c. 13. n. 13. ad finem
juxta cap. Suggestum. De Decimis.

87. Sed hujus ætatis homines, non habent eam conscientiam: un-
de dispensati, fortassis dicunt: Papa dispensavit, ipse sibi viderit,
ego immunis sum: quod notavit Sanctarellus Soc. J E S U, variat.
Rcsolut. quæst. 1. n. 9. ulterius edisserens his verbis: *Hic cavillus
securos multos reddit, tutum verò neminem, quia Papa non est Domi-
nus, sed Dispensator; ideo qui iniquam dispensationem petit, iniqui-
tatis causa est, & qui eâ utitur, eâdem semper irretitur iniquitate.* Et
adducit Sotum lib. 3. q. 6. a. 3. vers. Itaque & Papa. Ubi ait, Papam
sine legitima causâ dispensantem graviter delinquere, & ejus
delictum non liberare ambientem, obtinentem, & retinentem
à culpa. Quem vide fusiùs cum plurimis autoritatibus. *quæst. 1,
supra-citatâ.*

88. Et hæc ad faciendum scrupulum Patribus, ne utantur Privi-
legio cum detrimento, & læsione Ecclesiæ, quoniam eo ipso
amittitur, dicta sufficiant.

IV.

89. *Quartum Fundamentum est.* Ex Constitutionibus Synodalibus,
quarum Decreta & rationes in materia Decimarum videamus,
sub titulo.

De Privilegiis & Excessibus Privilegiatorum. 299

I.

Statuimus, ne Religiosi cujuscunque Ordinis, vel Religionis, existant Privilegiati, &c. Si quas etiam Ecclesias Parochiales, intra quarum limites Monasteria habuerint, terras, agros, prata, aut alia Bona, de quibus jure Decimam solvere tenentur. in Decimatione defraudaverint, hos, & omnes ipsis ad hoc opem, vel operam in Præmissis dantes, & ipsorum servitiis intendentes, decernimus, ipso facto sententiam Excommunicationis incurrisse. Const. Synod. lib. 4. fol. mihi 314.

II.

Quàm turpe sit, & per omnia iniquum, quosdam tolerare Clericos, qui per rerum alienarum immoderatam Cupiditatem, lucris flagitiosis adedò intendunt, ut etiam quod in se ab aliis committi exsecrantur, in alios ipsi exerceant, prout in plerisque negotiationibus, tum verò in Decimis faciunt. Quippe dum suas Decimas à secularibus vendi nolint, aliorum ipsi Decimas rapere, temerè non verentur. Quod non modò in Clericis, (quos sanctiores Laicis esse convenit) Verùm & in Laicis detestandum crimen est. Proinde ut hic mali fomes de Clero tollatur, sacra statuit Synodus, ut quicumque Clericus Decimam alterius cujuscunque rapuerit, eam, cum pœna triplici, justæ æstimationis, ejus Decimæ, quam rapuit, reddere cogatur. Cujus pœnæ dimidium ipso facto Ecclesiæ Diœcesanæ huar, fabricæ applicandum, dimidium verò damnnum passo exsolvat. lib. 4. fol. 334.

III.

Decimæ ex Bonis spiritualium quorumcunque, liberè, sine ullo impedimento tam ipsorum, quàm suorum Præsectorum, per eos, ad quos pertinent, percipiuntur, ne Laici eorum exemplo scandalifentur. lib. 5. c. 20. fol. 361.

92. Conquerentibus nonnullis Presbyteris, Parochis, aliisque Clericis, &c. quod eis denegentur Missalia, & aliæ obventiones, antea eorum Ecclesiis solvi consuetæ, non sine gravi injuria eorum, & scandalo secularium hominum. Decrevit itaque sacra Synodus, innitendo Statutis prioribus, ne deinceps quisquam Dominorum Episcoporum, aut quævis Ecclesiastica persona, Secularis, vel Regularis, aliquem Parochum, aut alium quempiam Clericum, in conventibus, Decimis, Missalibus, Maldratis, & aliis quibuscunque Iuribus & obventionibus, eorum Ecclesiis solvi consuetis impedire, aut quoquo modo solutionem illorum denegare præsumat; Quin imò factores, subditosque suos, ad solutionem eorum cogat, & compellat. lib. 3. Petricovien. fol. 193.
93. Horum Statutorum, videnda est Confirmatio Gregorii Pape XIII. Cujus generali Privilegio, contra specialia nostra Jura, PP. Soc. se tueri intendunt. Qui ea in virtute S. obedientiæ, ab omnibus Provincialibus, tam Secularibus quàm Regularibus, observari mandavit. Contradictores quoslibet, & rebelles, ac parere recusantes, per pœnas, sententias, & Censuras Ecclesiasticas, &c. Aliaque opportuna Iuris & Facti Remedia, &c. quacunque appellatione remotâ, &c. invocato etiam, si opus esset, auxilio brachii secularis, compellendi Exsecutoribus Episcopis fecit Potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, Privilegiis quoque Indultis, & literis Apostolicis, in Contrarium forsân quomodolibet concessis, & confirmatis. Quibus omnibus, eorum tenores, ac si de Verbo ad Verbum infererentur, præsentibus, pro sufficienter expressis habentes, &c. ad effectum præsentium, specialiter & expresse derogando contrariis quibuscunque, seu si aliquibus communiter, vel divisim, ab eadem sede sit indultum, quod interdici, suspendi, vel excommunicari non possit, per literas Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de Verbo ad Verbum de Indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ, apud S. Petrum, sub-

sub Annulo Piscatoris, die 8. April. 1578. Pontificatus anno 6. p. 31.

In Synodo verò posteriori, presidente Regni Principe, & 95.
Primate, Laurentio Gembicki, Archiepiscopo Gnesnensi, &
Legato Nato, ita circa Decimas statutum est. *Decimæ jure di-*
uino debentur Deo, & Ecclesiis, ad congruam sustentationem Mini-
strorum Ecclesiasticorum. Quamobrem fideles omnes, cujuscunque
gradûs, &c.

Regulares quoque intelligant, se ex possessionibus, quas acquisierunt, 96.
vel indies acquirunt, teneri Decimas prædiales solvere, quemadmo-
dum tenebantur seculares, priusquam Possessiones hujusmodi in Regu-
lares transtulissent: Alioquin eosdem Regulares, nisi Iudices Conserva-
tores elegerint, ad Præscriptum Constitutionis S. D. N. die 29 Septemb.
Anno 1621. hac de re editæ, coram Locorum Ordinariis conveniri
posse.

Quod inter alia Gregorius PP. XV. ita confirmavit. *Ad fu-* 97.
turam Rei Memoriam. Militantis Ecclesiæ regimini divinâ dis-
pendatione præsidentes, sollicito vigilare tenemur affectu, ut om-
niium Ecclesiarum Status, ad sacrorum Canonum, & Ecclesiasti-
cæ disciplinæ normam compositus, suorum commendet vigilan-
tiam Rectorum, dum bene disposita diligenter custodiant, &
reprehensionibus obnoxia, salubri corrigunt Medicinâ; & ideo si
quæ ab illis, pro pastoralis munere, provide, & laudabiliter or-
dinantur, ut ab omnibus observentur, libenter providemus, pro-
ut in Domino conspicimus salubriter expedire. Cum itaque, sic-
ut ex literis Ven. Fratris Laurentii, Archiepiscopi Gnesnensis, 98.
accepimus, ipse de anno 1621. Synodum Provinciale celeberr-
averit, in ipsaque Synodo, nonnulla Statuta, quæ à Ven. Fra-
tribus nostris S. R. E. Cardinalibus, Concilii Tridentini in-
terpretibus, jussu nostro accuratè perlecta, & paucis in locis,
ubi opus visum fuit, emendata, atque aptata sunt, condi-
ta fuerint: Nos, egregiam ipsius Laurentii Archiepiscopi,

p.32 & venerabilium fratrum Episcoporum Comprovincialium suorum
Pietatem, & Catholicæ Religionis zelum, ac in nos, & hanc sanctam
Sedem, devotionem, inprimis summopere commendantes, & communi,
in illa Provincia, eorundem statutorum, observationi, quantum cum
Domino possumus, consulere volentes, Synodi præfatæ, quam eidem
Laurentio Archiepiscopo remittimus, Statuta, sic ut præfertur, emenda-
ta, atque aptata, ab omnibus, & singulis Personis Ecclesiasticis, tam se-
cularibus, quàm cujusvis Ordinis, & Instituti Regularibus, ac aliis, in
100. dicta Provinciâ existentibus, ad quos quomodolibet spectat, in violabili-
ter observari præcipimus, & mandamus; eundemque Laurentium Ar-
chiepiscopum, & Episcopos Comprovinciales suos præfatos, hortamur in
Domino, & attentè monemus, ut Statuta præfata, juxta eorum formam,
& tenorem, in suis Diœcesibus publicent, illaque publicari, & ab omni-
bus & singulis dictæ Provinciæ personis, secularibus & regularibus, ac
aliis præfatis, in omnibus, & per omnia, integrè, & sub sententiis,
101. Censuris, & pœnis in eis contentis, recipi, admitti, observari, præstari,
& debitæ executioni demandari faciant. Decernentes, neminem ab
eorum observatione, quovis prætextu, & causâ se excusare debere,
ac irritum & inane, si secus super his, à quoquam, quavis authorita-
te, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. In contraria facienti-
bus, non obstantibus quibuscunque. Datum Romæ, apud S. Ma-
riam Majorem, sub Annulo Piscatoris, die 16. Junii 1623. Pon-
tificatûs nostri Anno tertio.

102. Ex his confirmationibus, nostrorum Statutorum, Gregorii
XIII. & XV. colligo, ea omnia, quæ pro nobis statuta sunt,
esse in Superiorum nostrorum Potestate, conservare, & ad Ex-
secutionem deducere, contra quæ, nullæ Exemptiones, si velint,
possent prævalere, cum illis liceat, Contradictores quoslibet,
rebelles, ac parere recusantes, tam seculares, quàm Regulares,
per pœnas, sententias, & censuras Ecclesiasticas, aliaque Iuris,
& facti opportuna Remedia, quâcunque appellatione remotâ,
invo-

invocato etiam auxilio brachii secularis, ad Executionem deducere. Non obstantibus Privilegiis, Constitutionibus, Indultis, & literis Apostolicis, in Contrarium forsan quomodolibet concessis, & confirmatis. Ut suprâ latiùs. p.33.

Quo nos minimè attento, cum aliquid contrarii, contra Statuta nostra, aliquando non in scripto, sed in sola voce, ab aliquo profertur, subitò perturbamur, & de S. Sede Apostolica injustè, cum injuria ipsius, conquerimur: cum nobis omnes modos possibiles, quibus nostra Statuta inviolata conservari possunt, in eorum Approbatione, & Confirmatione concesserit. 103.

Unde si quid nobis, à Curia Romana aliquando afferatur, quod nostris moribus, & legibus asperum videatur, non opus esset indignari, nec de sancta Sede (à qua datur ut petitur) cum scandalo plerunque laicorum, quod sine peccato fieri non potest, temerè querulari. Sed in hoc passu eam Regulam observare deberemus, quam Alexander tertius, Pontifex Maximus, Ravennati Archiepiscopo, his verbis præscripsit: *Si quando aliqua tuæ fraternitati dirigimus, quæ animum tuum exasperare videntur, turbari non debes. Et infra. Qualitatem negotiù, pro quo tibi scribitur, diligenter considerans, aut mandatum nostrum reverenter adimpleas, aut per literas tuas, quare adimplere non possis, rationabilem causam prætendas. Quia patienter sustinebimus, si non feceris, quod pravâ nobis fuerit insinuatione suggestum. De Rescriptis. c. si quando. Cui simile est illud, quod suprâ notatum est. n. 50. Innocentii tertii.* 104.

His ita pro veritate declaratis, paulisper nobis immorandum est, & objectioni Patrum satisfaciendum, qui dicunt, ubi de illis expressâ non est mentio facta, & tenores Privilegiorum de verbo ad verbum non sunt descripti, per hoc eorum privilegiis non derogari. & si qua statuta aut Rescripta Pontificia contraria producantur, de aliis potiùs, & non de ipsis, intelligantur, &c. 106.

p.34. Quibus sic respondet *Gambarus de Off. & Potest. Legati, de*
107. *latere lib. 8. sub titulo de potestate Legati, in legibus & statutis*
condendis, n. 33. usque ad 45. his verbis. Secunda Conclusio
est, per Clausulas, Non obstantibus quibuscunque in Contrarium
facientibus, etiamsi talia forent, de quibus, de verbo ad verbum,
esset habenda mentio; est sufficienter derogatum, quibuscunque
Privilegiis etiam habentibus Clausulas derogatorias, & requi-
rentibus ad sufficientem derogationem, ut fiat specialis men-
tio, & individua de illis. quod probat autoritate Federici,
conf. 47. qui movetur: quia si teneremus contrarium, aufer-
retur Potestas Papæ tollendi & derogandi Privilegiis, quoniam
Privilegia sunt facti, & possunt ignorari per Papam, ad tradita
in c. 1. de Constit. in 6. Unde non esset dare viam, ubi ipse novum
Privilegium dare posset, nisi missis Edicto, ut comparerent Pri-
vilegiati, quod est absurdum. ut c. Dudum. de Præbendis, in sexto.

108. Item, quia Antecessor non potuit legem imponere Successo-
ri, quominus ipse liberè uteretur suâ potestate. *c. Innotuit, de*
Electione. Quomodo enim Papa potest exprimere conceptum
suum, nisi per istas generalitates? ibid.

109. Tenent aliqui Contrarium, quorum principale argumen-
tum est, quòd cum istæ clausulæ passim concedantur, Privile-
gia nunquam haberent locum, & indistinctè revocarentur.

110. Tu tamen (dicit idem autor) sequere opinionem Fede-
rici, *Conf. 47.* quam sequitur Rota, & approbat, quia aliàs se-
queretur inconueniens, quòd Papa non posset revocare Privi-
legium quando vellet, cujus fundamentum in mera ipsius vo-
luntate consistit. Respondent adhuc aliqui, & dicunt, in his casi-
bus inveniendos esse tenores Privilegiorum, in Registris Papæ.

111. Sed hæc responsio non valet, quia non est arctandus Papa,
ad evolvendum Registra Sedis Apostolicæ, quæ sunt prope-
modum infinita, neque potuit per Antecessores ad hoc arctari.

Et

Et ita stylus Curiaë approbat hanc interpretationem. Quando enim Papa vult, quòd pro expressis habeantur quæ obstant, quid aliud potest clariùs explicare? haberi pro expresso, perinde est, ac si exprimatur. *Bartol. in l. 1. ff. Nau. Cau. stab.* Operatur enim hæc fictio idem, quòd præcisa veritas in his, quæ dependent ab autoritate fingentis. *Hæc omnia Gambarus in loco supra-citato.* In eundem sensum *Sanctarellus Soc. JESU, Variar. Resol. q. 12. n. 10. usque ad finem.*

Et *Gembarus infra in eod. loco*, ponit. Casus aliquos, in quibus, per necessariam venit consequentiam, de mente Principis non esse intelligendam derogationem, qui omnes in nostris statutis à fortiori argumento procedunt: inter quos, brevitatis causâ, unum adduco, quem observavit Rota in judicando.

Quidam expectans, voluit assequi Beneficium, in vim amplissimi Rescripti Pontificii, contra indulta cujusdam Capituli in Germania. Et fuit judicatum, quòd illa Clausula generalis Expectatarum, quamvis pinguis, & prægnans, non præjudicaret illi nobili Capitulo; quia in Indulto eorum, erant tales causæ expressæ, quòd non credebatur, Romanum Pontificem voluisse illis derogare, quia concernebant Privilegia utilitatem publicam, & ampliationem Ecclesiasticæ Jurisdictionis. *Gambarus loco supra-citato.*

Quid dicemus de nostris Statutis, quæ non unius nobilis Capituli, sed tot Provinciarum totius Regni, & Magni Ducatûs Lituaniæ, concernunt publicam Cleri utilitatem, & ampliationem Ecclesiasticæ Jurisdictionis.

Quæ primò in Concilio Generali, ab Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & alio numero Clero, Seculari, & Regulari, rationabiliter, & legitime constituta, postea Censuræ Sedis Apostolicæ transmissa, ibique Mandato Summi Pontificis, à sacra Congregatione Cardinalium, S. Concilii Tridentini

p. 36. interpretum, revisa, examinata, & ubi opus erat emendata, & postea Summo Pontifici enarrata, ab eodem, maturâ deliberatione præmissâ, laudata, approbata, & confirmata sunt. Et ideo majoris esse substantiæ, & valoris, quàm Privilegia, quæ ad preces unius supplicantis, solâ Principis voluntate conceduntur, nemo dubitat, qui considerat tantam Statutorum deliberationem, & sollemnitatem.

116. Sed ut diutius in ista comparatione Privilegiorum, Exemptionis à solutione Decimarum, & nostrorum Statutorum persistamus, in multis voluminibus legum, conatus sum invenire aliquam hujus Exemptionis commendationem, & nihil, quod laudi ferviret, reperire potui; hoc me solùm, cum multis aliis Lumen Soc. Suarez edocuit: *Regulam generalem esse, hoc Privilegium Exemptionis à Decimis solvendis, etiam Religiosis concessum, odiosum esse, quia derogat Juri communi, & affert secum præjudicium tertii.* De Relig. lib. 1. de Div. cult. & Decimis, c. 18. n. 6.

117. Quod idem tollere convictum humanum, & Societatem, atque ideo ipsi Naturæ inimicum esse, ipse Cicero, lumine Rationis inductus, pulcherrimè his verbis asseruit. *Si sic erimus affecti, ut propter suum quisque Emolumentum, spoliet, aut violet alterum, disrumpi necesse est eam, quæ maximè est secundùm Naturam, Humani Generis Societatem. Ut si unumquodque membrum sensum hunc haberet, ut posse putaret se valere, si proximi membri valetudinem ad se traduxisset, debilitari & interire totum corpus necesse esset: Sic, si unusquisque nostrum, rapiat ad se commoda aliorum, detrahatque, quod cuique possit, Emolumentum sui gratiâ, Societas Hominum, Communitasque, evertatur necesse est. Nam sibi, ut quisque malit, quod ad usum vitæ pertineat, quàm alteri, acquirere, concessum est, non repugnante naturâ: Illud quidem Natura non patitur, ut aliorum spoliis, nostras facultates, copias, opes, augeamus. Neque verò hoc solùm Naturâ, id est Iure Gentium,*

tium, sed etiam Legibus Populorum, quibus in singulis Civitatibus p.37.
Respublicæ continentur, eodem modo constitutum est, ut non liceat,
sui commodi causâ, nocere alteri; hoc enim spectant leges, hoc vo-
lunt, incolumem esse Hominum Conjunctionem: quam qui diri-
munt, eos morte, exsilio, vinculis, damno, coërcent. Atque hoc mul-
tò magis exigit ipsa Naturæ ratio, quæ est Lex Divina, atque Hu-
mana, quam qui sequitur, nunquam committet, ut alienum appetat,
& id, quod alteri detraxerit, sibi assumat. Offic. lib. 3. c. 3.

E contra in nostris Statutis, nemo aliquid inveniet, quod Na- 118.
turæ, Legi, aut civilitati opponi possit, pro quibus, illud præ-
clarissimum Pauli V. Pontificis Maximi juvat hîc adducere En-
comium. Cuncta quidem piè, ac prudenter constituta fuisse reperimus:
diligenter enim Synodi Decreta legimus, atque consideravimus, & ut
Venerabiles Fratres nostri S.R.E. Cardinales, interpretes sacri Tridentini
Concili, ea quoque accuratè recognoscerent, jussimus, propterea nonnul-
lis mutatis, illa approbavimus. Unum quod maximè refert, & quod
Fraternitatem tuam diligenter curaturam esse confidimus, remanet; sci-
licet, quæ summâ pietate, atque prudentiâ sancita fuerunt, pari zelo,
atque diligentîâ, Executioni mandentur; ad Dei laudem, & Ordinis
Ecclesiastici incrementum, & totius Nobilissimi Regni Poloniæ utilitatem,
&c. Hortamur igitur, &c. Quid amplius commendare potuit,
Reipub. nostræ benevolentissimus Pater, Pontifex Burghesius?
Tusculi, sub Annulo Piscatoris, quarto Nonas Octobris. 1608.
Pontificatûs sui anno quarto, Archiepiscopo Gnesnensi.

Unde alicui Reverendo Patri sua Privilegia Exemptionis in 119.
dextera, & nostra Statuta jussionis forsan in sinistra manu te-
nenti, & ponderanti, videtur dubitationem solvisse Pelagius Pa-
pa, ut olim Joanni Comiti, in hæc verba: Dicenti sacras jussio-
nes se habere præ manibus, respondimus: Scire illum oportere, quod
ipse clementissimus Princeps generalibus legibus constituerit, illa sa-
cra uniuscujusque supplicantis desiderio concessa prævalere, & effe-
ctui

p.38. Etui mancipari; quæ cum Juris & Legum ratione concordant: ea verò, quæ subreptione, vel falsis precibus forsitan impetrantur, nullum supplicantiibus ferre remedium. 22. q. 2. c. 16.

120. Imperiali verò constitutione aperte sancitum est, ut ea, quæ contra leges fiunt, non solum inutilia, sed etiam pro infectis habenda sint. Gregor. papa, lib. 7. indict. 2. Epist. 7. 25. p. 2. c. 13.

121. Unde Imperatores, Theodos. & Valentin. ita statuerunt: *Rescripta contra Jus elicitæ, ab omnibus Judicibus præcipimus refutari; nisi forte aliquid est, quod non lædat aliū, & profut petenti, vel crimen supplicantiibus indulgeat.* Quæ seculariū Principum sententia, tantopere placuit Ecclesiæ, ut etiam inter Canones infereretur. 25. q. 2. c. 15.

122. Huic ergo tantæ Statutorum nostrorum Potentiæ, nescio quid amplius Adversarii in suis Privilegiis opponere possint, quibus expressè, & evidenter derogatum, quod ita in uno exemplo deduco. Illud statutum Gembicianum, *Regulares quoque intelligant, se Decimas solvere teneri de Bonis cum hoc onere possessis, &c.* Cum sacra Congregatio Cardinalium legeret, & consideraret, posteaque Summo Pontifici referret, & explicaret, quod ex approbatione constat: optimè Summus Pontifex, & Cardinales, sciverant, hæc esse contra Privilegia Exemptionum, tam Societatis, quàm aliorum; sed quia ipsis justum, & æquum videbatur, ut Res cum suo onere transfiret ad quemlibet Possessorem, ideo in eo nihil immutatum, sed totaliter approbatum, & confirmatum, ad publicam Cleri utilitatem.

123. Quod ipsum illustrissimo D. Episcopo Cracovien. non adeò pridem de istis Privilegiis Sacram Congregationem consulenti, his verbis rescriptum est:

Sacra Congregatio Eminentissimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sæpius censuit, Bona, & prædia, hujusmodi Decimarum solutioni obnoxia, ad Regulares transfire cum onere suo, ac proinde Regulares teneri illas solvere Parochialium Ecclesiarum

*fiarum Rectoribus , quemadmodum tenebantur Laici prius , quàm p.39.
Bona ipsa in ipforum proprietatem transtulerunt.*

Joan. Baptist. Pamphilius.

Franciscus Paulucius.

S. CC. Secret.

Et híc fortassis Patres seipsos excipient , ex eo , quòd non sit 124.
ipforum specifica mentio ; sed sciendum est , quod in Materia
Communi , non solet Congregatio Catalogum Religiosorum
scribere , ne fortè , si aliquem præteriisse contingat , per hoc
ipsum videatur exemisse : sed potiùs credo , illam specificatio-
nem , etiamsi tales , vel tales , quod suo Nomini Patres deberi
volunt , consultò propter æqualitatem , omittere , ne videatur
quiddam Excellentie , plus uni Religioni , quàm alteri tribuere ,
aut competere ; & in hoc alios prætereundo , quasi offendere ,
qui similia , aut fortassis majora habent Privilegia : *ut videre est
apud Roderic. in nova Collect. Bullarum Religiosis concessarum.*

Et ita ad istas comparationes odiosas evitandas , sufficit hæc 125.
universalis Congregationis declaratio. *Regulares, qui Bona cum hoc
onere solvendi Decimas acquisverunt , tenentur ad easdem solvendas ,
prout, &c.* A qua communi Regula, frustra soli Patres seipsos ex-
cipiunt, nisi fortè non videantur sibi Regulares. Sed etiam si es-
sent Episcopi, non ideo eximerentur, cum nostra statuta etiã ta-
les comprehendant. *Constit. Synod. lib. 3. c. Conquerentibus, fol. mihi 193.*

Contra hæc , luce meridianâ clarius evidentia , nescio quid 126.
ampliùs opponi possit , quod si ulterius persistant in sua spe-
cifica mentione , finaliter dico , *in illo Capitulo Conciliari nu-
per* , non fuisse nominatos Patres Societatis , sed quia ipsius
verborum Generalitas , penitùs tollebat eorum Exemptionem
à Decimis , ideo P. Mercurianus Præpositus Generalis , non
confidens specificæ suæ mentioni, supplex ad Gregorium XIII.
accedit , & postulat specificam Legi Publicæ , pro suæ Religio-
nis privato commodo , Derogationem , quam facillimè impe-
travit.

Unde

p.40. Unde Notandum hîc est , quod notant omnes autores , non
127. esse tanti momenti Privilegia , quæ per supplicationem conceduntur , & non posse comparari cum iis , quæ fiunt motu proprio , & ex certa scientia Principis. hic enim precibus molestatus , plerumque importunitati concedit , quæ aliàs animo deliberato , & motu proprio , non concessisset. Et ideo si concedit aliquid , quod lædat alium , præsumitur circumventus per importunitatem postulantis. *Riccus Decis. 339. part. 4. per tot.*

128. Quod idem ipse Gregorius XIII. testatur , suam quandam Bullam ita incipiens. *In tanta Rerum & Negotiorum mole , quâ Romanus Pontifex , ex omnibus Mundi partibus assiduè premitur , Vix evitari potest , ne aliqua interdum exsiliant. quibus postea Recognitis , necesse est Moderationis remedium adhibere. Habetur lib. 5. Synodal. Const. fol. mihi 405.*

129. Unde valde Notandum , hunc Gregorium XIII. anno 1578. Patribus exemptionem , ad supplicationem P. Mercuriani , concessisse in Januario. quam eodem anno , 8. Aprilis , quoad nos revocavit , dum nostra statuta revisa , & cum deliberatione emendata , contraria huic Exemptioni Decimarum , approbavit , & confirmavit , *ut supra, num. 94.* Non obstant. Privilegiis , &c. Et executioni demandari per Episcopos jussit : Appellatione remotâ , &c. invocato etiam si opus esset , contra quosvis rebelles & contradictores , auxilio Brachii secularis.

Et hæc credo sufficere ad specificam PP. mentionem.

V.

130. Quintum, & ultimum Fundamentum, est desumptum ex illa prophetia Gregorii, quam scripsit Felici Episcopo, l. 12. epist. 31. *Testante veritatis voce, quæ ait : Omne Regnum, in seipso divisum, non stabit, & omnis scientia, & lex, adversum se divisa, destruetur, 25. q. 2. c. 4.*

131. Non potuit stare, ideo destructum est hoc Privilegium , tanquam

quam Juri Contrarium, à Leone XI. qui expressè Bullam hanc p. 41.
Exemptionis à solutione Decimarum, incipientem *Pastoralis*,
Gregorii XIII. prout de jure modificavit. Et licet Gregorius
XV. nescio quo respectu, reduxerit ad terminos dictæ Bullæ
Gregorii XIII. tamen S. D. N. Urbanus VIII. visus est nobis,
usus illâ laudabili protestatione, quam fecit Gregorius,
Natali Episcopo, lib. 2. epist. 37. *Absit à me, ut statuta Majorum*,
Confacerdotibus meis, in qualibet Ecclesia, infringam; quia mihi 132.
injuriam facio, si fratrum meorum Jura perturbabo. 25. q. 2. c. 10. Et
ideo Bullam Leonis undecimi servari mandavit, excepto si Pa-
tres de Jure, vel consuetudine Exempti reperirentur. *Novarius*
in sua Lucerna Regular. sub verbo Jesuitæ, num. 24. fol. mihi 117. Barbosa.
Jur. Eccles. lib. 1. c. 41. n. 195. Expressè Rota, in una Hispalens. Decima-
rum. inter Capitulum, & PP. Soc. 26. Novemb. 1635. Coram Cocci-
no. Et in Cordubens. Decimarum, inter PP. Soc. & Ducem de Car-
dona, 29. Maji 1638 ad finem, coram Carillo.

Hunc favorem, erga Clerum secularem, potiùs & Decisio- 133.
ne Cracoviens. quam Hispalens. aut Cordubens. intelligere debe-
bamus, si nobis amicus Judex cum Patribus contigisset. Quod
nisi fortè fortunâ, in volanti folio, aliunde nobis afferretur,
hucusque Leonis XI. & S. D. N. Urbani VIII. tam singulare
beneficium esset nobis incognitum.

Atque ita, ex deductis Juribus & Rationibus, omnibus Pri- 134.
vilegiis, & Exemptionibus à solutione Decimarum, existimo
sufficienter clausam esse Ianuam, ad Messëm alienam.

Et hæc in genere, ad publicam Cleri nostri utilitatem.

Decisiones S. Rotæ Romanæ coram R. P. D. Cerro in causa Cracoviens. Decimarum.

Lunæ 21. Maji 1640.

135. **O**Rta controversia inter Plebanum loci Golambiæ, & Rectorem Collegii SS. Apostolorum Petri & Pauli Societatis JESU Cracoviens. super Jure decimandi bona d. Collegii, inventum fuit ad concordiam, in qua Rector permisit Plebano ex tunc, & in futurum liberam decimationem, sub conditione tamen, quòd Plebanus teneretur solvere de proprio florenos 1300. pro obtinendâ revocatione excommunicationis, & bannimentorum relaxatorum ad ejus instantiam contra P. Albertum Mezenski ob præsentam non solutionem decimarum, & insuper illi concessit, quòd ejus vita durante posset qualibet hebdomadâ extrahere tres currus lignorum ex silvis Collegii, idque facere declaravit quodam sinceritatis affectu, & amoris gratitudine; licet Plebano nullum jus competeret in dd. silvis.
136. Cùm verò modernus Rector recusasset tam decimas, quàm currus lignorum præstare, causâ in partibus introductâ, & exinde per appellationem ad Rotam devolutâ, dubitavi: An concordia suffragetur Plebano loci Golambiæ, & Domini, *Informante tantùm Rectore.* negativè responderunt; quia cum domus, & Collegia Societatis JESU, in vim Indultorum Apostolicorum sint exempta, & immunia à quacunque decimarum solutione,
137. ut pluries fuit in hoc sacro Tribunali discussum, & canonizatum, & in specie *in alia Cracoviens. coram Cardinali Seraphino.* in qua Rota declaravit prædictas domûs personas, & bona esse libera, exempta, & immunia à quibuscumque decimis, & patres absolvendos esse ab impetitis per Plebanum in Dobradenik, ut in sententia in judicatum transacta. *Summ. num. 1.* Et omissis antiquis decisi-

decisionibus, fuit etiam firmatum in Civitatis Castellii Decimarum. p. 43.
25. Junii 1626. coram R. P. D. meo Ghislerio, & recentius latissimè in Cordubens. Decimarum de Lucena 10. Maji 1634. 27. Februarii 1636. 30. Januarii 1637. coram Reverendissimo D. meo Decano, 27. Maji 1638. coram R. P. D. meo Carrillo, & 7. Februarii 1639. coram R. P. D. meo Merlino, & in Granatens. Decimarum 20. Ianuarij 1636. coram Illustriss. D. meo Patriarcha Constantinopolitano. nullo modo poterat Rector ad hujusmodi concordiam devenire in præjudicium Collegii.

Primò, ex defectu potestatis illius, quia Rector Collegii non habet facultatem transigendi super decimis, & renunciandi privilegii, ac subjiciendi bona Collegii perpetuo oneri decimarum, inconsulto Reverendiss. Patre Generali, penès quem tota Religionis potestas residet. Sanchez. super decalog. lib. 7. c. 27. n. 38. & in puncto similis concordie initæ per alium Provinciale ejusdem societatis consideravit Rota coram Reverendiss. D. meo Decano in d. Cordubens. Decimarum de Lucena 10. Maji 1635. & confirmavit in eadem 29. Maji 1638. coram R. P. D. meo Carrillo. 139.
Cum enim privilegia fuerint concessa favore totius Religionis cum clausula sublata, & decreto irritanti, non potuit per solum Rectorem illis renunciari, Felin. in c. cum accessissent. n. 8. de constit. Nat. conf. 160. n. 46. lib. 1. Rota decis. 63. n. 10. part. 5. recent. 140.

Secundò, ex defectu beneplaciti Apostolici, ac etiam justæ causæ, evidentis scilicet utilitatis, dum Rector disposuit contra libertatem, & exemptionem Collegii, illud subjiciendo ad oneribus, absque ulla prorsus retributione. Quinimò in quantum concessit jus lignandi in silvis Collegii, voluit exercere libertatem etiam si certò sciret, Plebano nullum jus competere, que duo copulative requirebantur, ut possit sustineri alienatio rerum, & jurium Ecclesiæ. cap. 1. de reb. eccles. non alien. in 6. Clem. 1. eod. tit. DD. in cap. sine exceptione. 12. qu. 1. ubi latissimè Laurentius 141.
142.

p.44. *rentius de Rodulphis in 3. q. Covar. var. resol. lib. 2. c. 17. n. 2. Rota coram Card. Seraph. decis. 508. n. 1. & in recent. decis. 430. n. 4. part. 2. cum alijs per Adden. ad Buratt. decis. 690. sub n. 18. Idque etiamsi fiat vigore concordix, & transactionis. Frederic. de Sen. conf. 94 per tot. Cravett. conf. 323. n. 1. vers. dico quod Prælati plenè. Grat. discept. forens. cap. 846. n. 6. & 7. Verall. decis. 318. par. 3. & fuit dictum in Mediolanens. rescissionis permutationis 10. Januarii. 1597. coram bon. mem. Card. Pamphilio. penes Marches. de commiss. part. 1. fol. 112. Cum enim per hujusmodi concordiam concederetur*

143. Plebano jus decimandi, & Collegium privaretur exemptione sibi competente, negari non potest, quin hæc esset species alienationis rei Ecclesiasticæ, in qua propterea debent intervenire eadem sollemnitates, quæ in alienatione desiderantur, cum idem sit jus certum remittere quod alienare. Bart. Castrens. Jaf. & alii. in l. nulli. ff. de transact. Pinell. in l. 1. part. 3. n. 45. C. de bon. matern. Ant. Gomef. in l. Tauri 40. n. 86. plenissime Gratian. discept. forens. cap. 476. n. 16. & d. cap. 846. n. 8. cum seqq. Verall. decis. 106. part. 1. Adden. ad Greg. decis. 418. n. 17. Reverendiss. D. meus Decanus decis. 30. n. 1. & in hac transactionis initæ super Decimis. Rota decis. 362. n. 3. coram Reverendissimo D. meo Decano, & in Spoletana Decimarum de Mevania 14. Novembris 1638. coram R. P. D. Panzirolo, Etiamsi alienatio fieret favore alterius Ecclesiæ. Seraph. decis. 22. Rota in Neapolitana Spolii 3. Junii 1610. coram Cardinali Lancellotto, in Treveren. bonorum 15. Maji 1621. coram bon. mem. Dunogetto, in Elnen. distributionum 4. Decembris 1634. coram bon. mem. Buccabella, & in Tarraconen. Cappellan. 28. Februarii 1636. coram R. P. D. meo Pirovano.

144. Nec visum est relevare, quod Reverendiss. Nuncius interfuerit huic contractui, illumque suâ auctoritate confirmaverit, asserens tendere potiùs in utilitatem, quàm in damnum utriusque partis; quia licet Nuncius Apostolicus habeat potestatem Legati de latere, tamen non potest autorizare alienationem rerum Ecclesiæ,

clesix, quia hoc est de specialiter reservatis Papæ, *in vim Extra. p. 45.*
vagantis Ambitiosæ, de reb. Eccles. non alien. ut tradit Gambar. de
offic. & potest. Legat. de later. lib. 2. tit. de var. ordin. nom. num. 415.
inter tractatus magnos. tom. 13. part. 2. fol. 156. Præsertim quia dete- 145.
 gitur ejus assertio erronea, cum ass. utilitas nullibi justificetur,
 imò ex prædictis convincitur, conditionem Collegii fuisse effe-
 ctam deteriozem. *Bart. in l. sed & si Præses. C. de prædiis minor.*
Alex. conf. 69. lib. 3. Honded. conf. 32. n. III. lib. I. Menoch. conf. 314.
n. 27. Greg. decis. 496. n. II. & 12.

Præterea visum fuit DD. Concordiam suffragari non posse; 146.
 quia cum fuerit inita sub ea conditione, quòd Plebanus teneretur
 solvere florenos 1300. & obtinere revocationem bannimentorum,
 non docto adimplemento ex parte sua, non potest agi vi-
 gore illius. *Rolan. à Valle. conf. 53. n. 17. lib. I. Gozad. conf. I. in princ.*
Paris. consil. 33. n. 17. lib. I. Rota decis. 369. n. I. in princip. par. 4. divers.
 & *decis. 397. n. 13. par. 5. recent.* Præcipuè cum versetur in con- 147.
 tractu, cujus omnes partes sint invicem correspectivæ, quia
 tunc unum censetur promissum contemplatione alterius, & ea-
 tenus obligationes ligant, quatenus omnes observentur. *Cravett.*
conf. 461. n. 39. Gratian. discept. forens. cap. 759. n. II. & 12. & Rota de-
cis. 428. n. 3. part. I. recent.

Denique cum in transactione adjecta fuerit clausula, citra ta- 148.
 men præjudicium quorumcumque jurium utriusque partis, &
 successorum, dictum etiam fuit concordiam fuisse merè perso-
 nalem; & proinde ex ea nullum fuisse illatum præjudicium suc-
 cessori, cui fuit jus expressè reservatum. *Oldrand. conf. 237. n. 9.*
Paris. conf. 23. n. 142. lib. I. Seraphin. decis. 144. n. 6. & in Bonon. fidei-
commissi de Desideriis, coram R. P. D. meo Merlino, quæ est decis. 11. n.
20. par. 5. recent.

Et ita, Unâ tantum parte informante, &c.

Mercurii 4. Iulii 1640.

149. **S**ub die 21. Maji proximè præteriti Rota coram me censuit, Concordiam non suffragari Plebano loci Golambię, super jure decimandi bona Collegii SS. Apostolorum Petri & Pauli Societatis JESU Cracoviensis.
150. Et licet postea ex parte ejusdem Collegii instaretur pro expeditione; Plebanus verò peteret dilationem, placuit DD. nihilominus novam audientiam concedere. Mandantes tamen, quia Procurator partis adversæ sæpius citatus, nunquam informare voluerat, ut rursus proponeretur in hac Rota, in qua etiam Plebano non informante, voluerunt capere resolutionem persistendo in decisio.
151. Quia ex deductis in decisione exemptio Collegiorum Societatis JESU remanet extra controversiam, & apparet transactionem super decimis per Rectorem tunc temporis factam esse rescindendam, nec viribus subsistere ex defectu beneplaciti Apostolici, justæ causę evidentis scilicet utilitatis, ac etiam facultatis Rectoris super iis, nec minus super juribus ad Collegium spectantibus transigendi, *non obstante, quòd intervenerit consensus, ac licentia P. Provincialis*, cum ista facultas resideat in scrinio pectoris Reverendissimi Generalis supremi, & absoluti Moderatoris totius Religionis, ut latè fuit comprobatum in decisione.

Et ita, Unâ tantum parte informante, &c.

Sententia R. P. D. Cerri in eadem Causa.

152. **C**Hристи NOMINE INVOCATO. Pro tribunali sedentes, solumque Deum præ oculis habentes. Per hanc nostram definitivam sententiam, quam de Domino-
- rum

rum Coauditorum nostrorum consilio, voto, & assensu ferimus, p. 47-
in his scriptis in causa & causis, quæ primò & in prima coram
Ordinario Cracoviensi, secundò & in secunda coram Domino
Nuncio Apostolico in illis partibus commorantur, & demum co-
ram nobis, seu aliâ veriori versæ fuerunt, ac vertuntur instantiâ
inter Rectorem, & Collegium Patrum Societatis IESU Craco-
vien. ex una; & assertum Parochum, seu Plebanum loci Golam-
biæ ex altera, de & super Decimis per dictum Plebanum præ-
tensis, & præsertim manipularibus omnis grani, & seminis ex
agris, & araturis tam prædialibus, quàm Cmetonalibus, Villa-
rum Zerzyn Pogonero, Boriston, Thromurofska, Jerla, Dicz-
zovice, & Hilezanlca, aliisque bonis, ac invaliditate assertæ trans-
actionis seu Concordiæ, alias in itæ inter eum, & Rectorem
dicti Collegij, de qua in actis rebusque aliis, &c. dicimus, pro-
nunciamus, decernimus, & declaramus, non fuisse, nec esse lo-
cum petitis ex parte dicti Plebani, & prædictam transactionem,
seu Concordiam fuisse & esse nullam, & invalidam, nullumque
Jus, nullamque actionem vigore illius eidem Parocho, sive Ple-
bano competiisse, neque competere, ipsumque Collegium, ejus-
dem Rectorem, Patres, & bona quomodolibet ad illud spectan-
tia, fuisse, & esse libera, exempta, & immunita à solutione deci-
marum, per dictum Parochum; seu Plebanum prætensarum, ac
uti tale tales, ac talia conservandum & manutenendum, con-
servandos & manutenendos, conservanda & manutenenda
fore & esse, ipsique Parocho, seu Plebano, ejusque successoribus
arctius inhibendum, ne ulterius illud, illas, & illa molestent, prout
nos inhibemus, & conservari, ac manuteneri, necnon inhiberi
singula singulis congruè referendo volumus, & mandamus,
mandatumque, & mandata ac inhibitiones, aliaque quæcum-
que quomodolibet necessaria, & opportuna decernimus, &
concedimus, sententiasque seu decreta, quæcumque contra di-
ctum

153.

154.

p.48. ctum Collegium, seu ejus Rectorem, & Patres in partibus latas, seu facta his contraria revocamus, & abolemus, molestationes quoque perturbationes, ac impedimenta, quæcumque per dictum Parochum, seu Plebanum dicto Collegio, sive ejus Rectori, & Patribus illatas, & illata fuisse & esse nullas, & indebitas, nulla, & indebita, ac de facto præsumtas, & præsumta, illasque, & illa facere, & inferre minimè licuisse, neque licere, perpetuumque silentium illi imponendum fore & esse, ac imponimus victumque victoribus in expensis, & in decimis forsan de facto exactis condemnamus, quarum respectivè liquidationem, taxationem, & moderationem nobis, vel cui de jure in posterum reservamus, & ita dicimus, &c. non solum prædicto, sed & omni alio meliori modo, &c.

Ita pronunciavi Ego Carolus Cerrus Sacræ Rotæ

Auditor.

(Sed inaudito Plebano.)

Romæ, Ex Typographia Rev. Cam. Apost. 1640.

SUPERIORUM PERMISSU.

---

*Responsio ad Decisiones S. Rotæ Romanæ, coram R. P. D. Cerro,
in Causa Cracoviensi Decimarum; pro meliori
ejusdem informatione.*

155. **D**ixi suprâ, confisus validitati rationum, quarum per se unaquæque ad resistendum cuilibet privilegio, in Materia Decimarum, visa est sufficere, clausam esse januam Exemtioni- bus: sed inspecta & considerata superior Decisio, de ingenio humano illud dictærum venit in mentem: Si Malo clauferis ostium, intrabit per fenestram.

156. Quod video, perspecto Decisionum R. P. D. Cerri funda-
mento,

mento, quod à Concordia, cum Patribus per Plebanum inita, p. 49.
sumpsit originem, cum tamen sciens, ante Concordiam, ut ipse
in principio asserit, Excommunicationem & Bannimenta fuisse
relaxata ad instantiam Plebani, contra P. Albertum Mezynski,
ob præntam non solutionem Decimarum, meo iudicio, in-
quirere debuisset, quid illud primi Juris erat, quod Excommu-
nicationi & Bannimentis occasionem præbuit, & ex hoc Con-
cordia, aut erat probanda, aut arguenda. Quod ipsa ratio di-
ctat, & Rota in simili casu Concordiæ asseruit, *Decis. 14. part. 2.*
Divers. in princip.

Fontem invenisset, ut supponere possum, Titulum Plebani, cui 157.
ratione sui Beneficii in vim aut Foundationis, aut Dotationis, aut
Donationis, aut alterius alicujus specialis Tituli, Decima debe-
batur, ex prædiis à Patribus cum hoc onere possessis. Quæ in-
geniosa subtilitas humana, animadvertens superioribus ratio-
nibus satis esse firmata, & ita privilegio Exemptionis clausam
fuisse januam, ad fenestram Concordiæ deventum est.

Cui non dubito, informatio ipsius D. Plebani in Golamb fer- 158.
reas Crates opposuisset; sed quia pro tunc haberi non potuit,
nos interim ligneas craticulas opponimus, ex ipsa decisione
desumptas, quod ita ostendimus. Tota basis rationum R. P. D.
Cerri in his verbis fundatur, supra n. 143. *Cum enim per hujus-* 159.
modi concordiam concederetur Plebano Ius Decimandi, & Collegium
privaretur Exemptione sibi competenti, negari non potest, quin hæc
esset species Alienationis Rei Ecclesiasticæ, in qua propterea debent in-
tervenire eadem sollempnitates, quæ in alienatione desiderantur, cum
idem sit Ius certum remittere, quod alienare, ut supra n. 143.

Ad quod ita Respondeo.

Procederet optimè dicta Decisio, si illa Concordia esset 160.
Origo Juris Decimandi, & Parochus, alio Jure anteriori,
non

- p. 50. non posset eas prætere. Sed quia fuit aliud Jus ante Concor-
diam , vigore cujus D. Plebanus movit litem Patribus So-
cietatis , pro Decimis sibi debitis , eorumque procurato-
rem Privilegia opponentem , & solvere reluctantem , ad Ex-
161. communicationem in Foro Ecclesiastico , & in Tribunali-
cio ad Bannimenta reduxit ; ideo hæc Alienatio , videtur mihi
similis illi perditioni , quæ cuidam nostro Magnati accidit in
Judiciis tribunalitiis , qui cum multa bona possideret , quæ ad
alios potiori Iure pertinebant , occasione eorundem in Jus vo-
catus, confusus ingenio & dexteritati sui Procuratoris , persona-
liter in judicio stetit , ubi cum contraria suæ opinioni Decreta
sentiret , hæc verba dixit : *Et ita Domine Procurator perdimus ?*
Cui Procurator respondit: *Non perdimus, sed aliena restituimus.* Ita
prorsus in nostro casu, non est Alienatio , sed Alieni Restitutio.
162. Inde sequitur , per eandem solam Concordiam , non fuisse
privatos PP. Soc. Exemptione sibi competenti , quia ante hunc
Contractum , jam erant privati ipso Iure. *ex supra-dictis rationi-
bus. à n. 55. usque ad n. 134.* Et peculiariter in Regno Poloniæ
vigore Statutorum nostrorum , à diversis Romanis Pontifici-
bus, & ipso Gregorio XIII. confirmatorum. *Non obstantibus Pri-
vilegiis , & aliis quibuscunque , Appellatione remotâ , cum Decreto
irritanti , si secus , &c. invocato etiam in ipsorum executione , si opus
esset , auxilio brachii secularis, contra quosvis rebelles , & parere recu-
santes , tam seculares, quàm regulares, &c.*
163. Quod verò ibidem dicitur in fine n. 143. *Cum idem sit Jus
certum remittere , quod alienare.* Hoc Ius non procedit in nostro
Casu, non enim potest dici Ius certum, quod in litem deductum
est, & quod instantiæ D. Plebani, non potuit in Foro competenti
resistere ; imò fortiori Iure Plebani adeò debilitatum , ut in Ex-
communicatione & Bannimentis mortificatum, & annihilatum,
non potuerit Patribus Soc. afferre aliam salutem , præter Con-
cordiam. Quod infra melius patebit. Quo

Quo fundamento Decisionum, nulliter, tanquam in erro-
nea suppositione fabricato, & omnia alia quæ superædificata
sunt, facile corruent. p. 51.
164.

Itaque Contractum Concordiæ cum Plebano P. Rectorem
Collegii potuisse facere, & illi privilegia non obstare, probatur
autoritate Hadriani Papæ, qui Vigorien. & Herforden. Epi-
scopis ita rescripsit: *Ex multiplici conquestione V. Presbyteri acce-
pimus, quòd cum inter Abbatem de Brudeia de consensu totius Conventus,
& prædictum Presbyterum talis intercesserit Conventio, scripto Mo-
nachorum authentico roborata: quod Monachi dicto Presbytero, & Ec-
clesiæ suæ de Blado & universis leguminibus, quamdiu viveret, Decimas
persolverent, exceptis minutis Decimis, quas idem Presbyter quietas cla-
mavit. Idem Abbas à nobis privilegium obtinuit, ut de laboribus, quos pro-
priis manibus aut suntibus excolunt, nulli decimas solvere tenerentur:*
Et infra, &c. Unde quia non fuit nostræ intentionis, per Privilegium
nostrum Conventioni derogare prædictæ: Mandamus, quatenus Abba-
tem & Monachos, ut eandem Conventionem (non obstante dicto Privi-
legio, nisi de ipsa contineatur in eo) inviolabiliter teneant, & observent:
vel exinde secum pacificè conveniant, appellatione propositâ, compella-
tis. c. Ex multiplici, de Decimis. 165.
166.

Et hic est tertius modus perdendi privilegium, ex conven-
tione, seu pactione partium, ut notat Alensis, Angel. & Sylvest. in
d. c. Ex Multiplici, de Decimis. Suarez de Relig. lib. 1. de Decimis,
c. 20. n. 5. Dicunt aliqui prædictum cap. procedere in conven-
tione, quæ præcessit privilegium, non verò de ea quæ subsecu-
ta, quia tunc non videtur posse tolli per partium Conventio-
nem, si in favorem Religionis concessum est, quia tunc illa con-
ventio, ex parte Religionis, esset quædam expressa Renuncia-
tio, quæ fieri non potest. Quod notat Suarez, loco supra-citato, &
ita respondet objectioni. 167.
168.

Dicendum nihilominus est, tale pactum esse posse validum, & 169.

p. 52. *legitimum, & tunc sine dubio amitti, vel limitari Privilegium, juxta conditiones pacti. Probatum. Quia talis conventio non est per se mala, supponimus enim esse liberam ab omni labe Simoniacae; neque etiam est ullum Ius positivum, quod talem conventionem prohibeat, imò in multus casibus, Ius illam consulit, ut patet ex c. c. Dilecti. & Suggestum. Et alioqui potest esse Conventio rationabilis, & utilis utriusque parti. Ergo per illam poterit tolli Privilegium. Neque illa dici potest absoluta, & quasi liberalis Renunciatio, de qua objectio procedit, sed justa conventio, quae semper intelligitur esse congrua Religioni: unde quia talis conventio, non est contra Commune Ius solvendi decimas, sed potius secundum illud, ideo non videtur necessaria Confirmatio Papae, vel Alterius Praelati, praeter illum, qui ordinariam potestatem habet, ad similia pacta cum debito modo, & sollemnitate facienda. Et haec omnia de verbo ad verbum Suarez, loco supra-citato.*

171. *Quem sequitur Fillucius Soc. IESU Romanus Theologus, ita dicens: Tertius modus amittendi Privilegium est, ex Conventione partium, quae subsequatur Privilegium, quae Conventio legitima esse potest, nec requiritur ad eam Confirmatio Papae; quia est in favorem Iuris Communis. Tract. 27. par. 2. de Praecepto Ieiunii, & Decimarum c. 8. n. 185.*

172. *Superiores auctoritates & rationes, in quibus se fundant praedicti auctores, juxta allegationem eorundem, desumptae sunt ex Canonibus, Dilecti, & Suggestum. de Decimis. sed quoniam ex capite eorum non cognoscitur, quid in ventre contineatur, totam substantiam popularibus meis Lectoribus, hic exprimendam duxi, ne faciam molestiam in recurrendo ad textum, & rarus esset, qui id faceret, ob penuriam apud nos librorum, & plurimum faciunt ad nostram Materiam, quae sunt tenoris sequentis.*

Dilecti Filii, Abbas & Fratres S. Crucis suâ nobis conquestione monstrârunt, quod prædia, unde Decimas, & in magna parte sustentationem consueverunt habere, à plerisque laicis conduxistis, & recepistis ad Firmam. Unde quoniam iidem Fratres ex hoc gravantur enormiter, nec fuit intentionis nostræ, aut Antecessorum nostrorum, ut de possessionibus, quas conduxistis, Decimas non solvatis. Mandamus, quatenus de prædiis, quæ conduxistis in Parochiis suis, de quibus consueverunt Decimas percipere, plenariè solvatis eisde, vel cum ipsis amicabiliter cõponatis. 173.

Idem Abbati & Fratribus Dolon.

Suggestum est ex parte vestra, quòd Abbas, & Fratres Monasterii, de Urstn. Decimas à vobis auferre conantur, & infra. Discretionem vestræ mandamus, quatenus cum prædicto Abbate & Fratribus super ipsis Decimis componatis. Nam quando Romana Ecclesia Ordini vestro privilegia de Decimis dederat, ita erant Abbatie raræ vestri Ordinis, quòd exinde nulli poterat, de Jure, scandalum suboriri: sed nunc in tantum augmentatæ sunt, ac possessionibus ditatæ, quòd Multi viri Ecclesiastici, de vobis, apud nos querelam sæpe proponunt. Decretal. lib. 3. de Decimis. tit 30. c. 8. & 9. 174.

Et sic his autoritatibus confunduntur duæ Decisionis rationes, prima ex defectu potestatis, secunda ex defectu Beneplaciti Apostolici, quoniam clarè Suarez & Fillucius, expressè in nostro casu, docuerunt contrarium, & Canones suprâ-citati continent in se Beneplacitum Apostolicum, dum in controversis Decimis, cum Ecclesiis, quibus de Jure debentur, jubent fieri compositionem, nec aliquid ampliùs, circa hunc actum, fedi Apostolicæ reservant. 175.

Ad Auctoritates allegatas non respondeo, quia non procedunt in casu nostro; quia Jus Plebani, non consistit in solo concordia, tanquam Origine Juris Decimandi. G 3 Ad 176.

p. 54.
177. Ad Autoritatem Rotæ , in Cordubens. Decimarum , dico, diversam esse rationem, quia ibi D. Dux , uti persona Laïca, fuit incapax Decimarum, & per solam immemorabilem, non potuit capax fieri, ultra quam, non potuit ostendere alium titulum. Ut coram Coccino, 27. Feb. 1636. Secus in nostro casu, ubi intercedit persona Plebani , quæ habet assistentiam non solum Juris Communis, sed specialis nostri Provincialis , & specialissimi sui Beneficii , Fundationis , Dotationis , aut Donationis , cum possessione immemorabili, & pacificâ.

178. Valde autem miror , in illa decisione Cordubensi ea quæ videbantur esse contra nos, allegari; ea verò quæ faciunt pro nobis , silentio prætermitti. Unde vellem mihi assignari causam, quare illud in causa Plebani occultatum sit , quod in causa D. Ducis , in fine prædictæ decisionis Cordubensis expressum est, ubi talia verba invenio : *Nec adversantur moderationes Privilegiorum factæ per S. Memoriam Leonem XI. & S. D. N. Urbanum VIII. Quoniam emanârunt ad favorem Ecclesiasticorum , & ita non extenduntur ad Laïcos , qualis est Excellentissimus D. Dux de Cardona.* 29. Maji, 1638. Coram Carillo. Causa in promptu est , nihil studiosius fuisse cogitatum, quàm ut Plebanus Decimâ privaretur, & ideo judicatus ut Laïcus , non verò ut Ecclesiasticus. Hoc si alteri contingeret, fortassis illud, decipi nolentibus Commune, dixisset : *Non son mica Polaco.* Quam de nobis parabolam , cum sæpius ego ipse in Italia , molestè ferrem , & causam dicti inquirerem ; Responsum, non ingenio hominum , sed magnæ distantiae loci vitium dari. quæ facit , ut peregrini ex remotioribus mundi partibus facilius decipiantur, antequam usum rerum experiantur.

179. Et in nostra præsentis Materia , eidem distantiae loci attribuendum est , quòd tardius injuriæ nobis illatæ respondeamus , ad quam redeundo , dico , ex superius allegatis constare, Con-

ventionem Patrum cum Plebano, quam jus non solum non prohibet, imò expressè consulit, & jubet, non recto iudicio, sub prætextu Alienationis, quæ in nostro casu verificari non potest, trahi ad Casum Papæ reservatum, in vim Extravag. Ambitosæ. p. 55.
Cum in Materia Decimarum, expressè contrarium legamus Decretum Pontificium, quod est tale Alexandri Tertii: Statuimus, ut si super Decimis inter vos, & aliquam personam Ecclesiasticam, de assensu Episcopi, vel Archiepiscopi, Compositio facta fuerit, rata & inconcussa persistat. c. 2. de Transact. ubi gl. casum ponit cum Collegio, & Ecclesiastica persona. Quod in nostro casu, à fortiori procedit argumento, ob interventionem & confirmationem ipsius Illustrissimi Domini Nuncii Apostolici, Quem in hoc puncto gravissimâ affectum injuriâ, non exaggero, in partibus ultramontanis, ubi Papa facilè consuli non potest, paria privilegia Romano Pontifici habentem. juxta Gamb. de Off. & Pot. leg. de latere, hb. 5. fol. mihi 137. n. 26. 180.
Et omnium Exemptorum Prælatum, & Dominum. Idem Gamb. lib. 8. in fine. n. 36. & 37. Tametsi in casu Alienationis, etiam ubi adest juramentum non Alienandi, posse Legatum authorisare, docet Redoan. De Rebus Eccles. non alien. q. 55. & particulariter de Regularibus, ita ibidem loquitur, Et inquit Abbas: hæc nota, quia faciunt ad multa, maxime pro Exemptis, habentibus Superiorem in remotissimis partibus, & cæt. n. 36. ad finem. 181.

Unde Contractum in præsentia sua per R. P. Rectorem, nomine Collegii, cum Plebano stabilitum, nomine provinciæ, per R. P. Præpositum Provinciale approbatum, & suâ auctoritate, tanquam utilem utrique parti, confirmatum, & cum tanta sollemnitate expeditum. Miror, quomodo D. Cerrus inculpare potuerit, & Nuncio circa Contractum præsentis, assertionem erroneam utilitatis, tanto Viro imputaverit, ex eo, quod asserta 182.

p.56. asserta utilitas nullibi verificetur. *supra n. 145.*

183. Quæ utilitas ex Decisione ipsa , primo intuitu , maximi momenti fuisse, facile colligitur , stante enim , ut in ipsa decisione asseritur , quòd causa fuerit usque ad Excommunicationem , & Bannimenta redacta, nemo est , qui considerans non intelligat, Patres Soc. fuisse Parocho debitores , cui in illo puncto Bannimentorum , & retenta Decimarum jam erant salva , & ratione Processus juxta legum publicarum Regni nostri præscriptum, lucra, perlucra , uberrimam recompensam sui sumtus , & damnorum promittebant: Hæc tamen omnia Bonum Plebanum , Patribus condonâsse , & à Bannimentis eliberâsse , non leve, apud omnes earundem legum peritos, argumentum est , dum in superabundanti (Credo quòd parandæ benevolentia , & amicitia causâ , aut potius intuitu lignorum) etiam 1300. florenos Patribus concessit.

184. Non enim credibile est, R.P. Rectorem, in Ius vocatum, Processatum, Excommunicatum, & Bannimentis læsum , tam subito sinceritatis affectu reformatum , & amoris gratitudine adductum, tres currus lignorum , vitâ ipsius durante , Plebano concessisse, nisi singulari Beneficio, & largâ liberalitate, eidem esset obstrictus: qui enim alienas decimas, usque ad punctum Excommunicationis, & Bannimentorum, Plebano negavit, persuadere mihi non possum , ut sua ligna gratis eidem concederet , protestatus tantum sinceritatis affectum, & amoris gratitudinem.

185. Et in his non dubito, utriusque partis utilitatem ab Illustrissimo D. Nuncio assertam verificari , quòd Plebanus , Decimâ recuperatâ , & ligna à Patribus, cum tanto amore, & sinceritate haberet ; Patres verò à Plebano, præmissâ gratuitâ lucrorum & Retentorum quietatione , etiam mille trecentis florenis poterentur. Iuxta tamen consuetudinem nostram , Verisimilius est, victorem causæ , Plebanum accepisse , sed textus decisionis sequendus.

Ideo

Ideo quod dicitur supra, n. 136. Rectorem Plebano liberam Decimationem permisisse, sub conditione tamen, quòd Plebanus teneretur solvere de proprio florenos 1300. pro obtinenda revocatione Excommunicationis, & Bannimentorum, relaxatorum ad ejus instantiam, contra P. Albertum Mezinski: existimo Rotam, hac in parte, malè fuisse informatam, cùm in hoc casu, non pecuniâ victoris, sed quietatione, in nostris judiciis, opus esset, in quantum debitor victori, in omnibus efficaciter satisfecerit, vel cum eo amicabiliter composuerit.

Unde sine fundamento, his Decimis conditio apponitur, cum de Jure, merè & simpliciter, absque ulla conditione, præsertim in pecunia consistente, Decimæ beneficiatis debeantur, & ita apud nos solvantur.

Inutiliter enim Plebanus fecisset, si ratione Decimarum, quas jam per sententiam, & pœnam Excommunicationis, & Bannimentorum, lucratas habebat, aliquid Patribus promississet, quoniam ab eis Debitoribus liberari non poterant, nisi & Decimas, & damna, volente Plebano, solvissent.

Ex his duo emergunt Notabilia. Primo antiquum, & manifestum Jus Plebani. quo motus anterior Judex, debitores excommunicavit, & Bannimentis castigavit, non absque magno fundamento, dum Illustrissimus D. Nuncius potiùs concordiam, quàm absolutioni operam dedit. Ut ipse asserit, contractui præfens, eam proculdubio aliàs concessurus, nisi manifestam, & sufficientem obligationem Debitoris cognovisset.

Secundùm Notabile est, videlicet necessitas conveniendi: ut Patres à Censuris liberarentur, ne in ipsis diutiùs infordescerent. Et utilitas, ex concordia, solis Patribus, non verò Plebano proveniens: ut quòd Judex per sententiam, ratione lucrorum, per lucrorum, damnorum, retentorum restituendum Plebano, absque dubio, decrevisset, hoc per concordiam, amicorum intercessionem, Patribus à Plebano remitteretur.

p. 58. Quam non vulgarem utilitatem, facile R. D. Cerrus cognovisset, si tempus non præsens, sed paulò antiquius respexisset, si quidem ad effectum dignoscendi, an utilis, vel læsivus fuerit contractus, tempus ipsius præcisum, quo actus est, attendi debet, non verò subsequens. juxta Rotam *Decif. 81. n. 34. par. 6. divers. coram D. Merlino.*

192. Cui Illustrissimum D. Nuncium auctoritatem suam interposuisse, & Plebanum lucra, per lucra, damna, & retenta, absque satisfactione remittere reluctanter, ad Consensum induxisse, præsumendum est; quoniam contractui præsens aderat, cumque suâ autoritate, tanquam utrique parti proficuum, confirmavit. pro quo beneficio nunc illi erronea assertio, indubitata (Ut præmissum est) Necessitatis, & utilitatis, cum maxima tanti viri læsione, imputatur.

193. Potius crediderim, occasione lignorum, aliquid inter Contrahentes actum esse, & Plebanum hac commoditate, habendi tres currus lignorum, qualibet septimanâ, permotum, ad Instantiam Amicorum, & lucrata Patribus condonâsse, & 1300. florenos numerâsse, aut promisisse, quod non temerè colligo, ex his verbis ipsius Decisionis: *Et insuper illi concessit, quòd ejus vitâ durante, posset, qualibet hebdomadâ, extrahere tres currus lignorum, ex Sylvis Collegii, idque facere declaravit, quodam sinceritatis affectu, & amoris gratitudine, licet Plebano nullum Ius competeret in dictis Sylvis.* Unde Rota animadvertere poterat, si ea, quæ superiùs dicta sunt, considerâset, Ius lignandi Rectorem plebano concessisse, non absque retributione, quod suprâ non agnovit. n. 142.

195. Quod jus lignandi, cum videatur esse nova concessio, supponimus enim alio jure, quàm contractus, Plebano ligna non deberi; procederent in hoc puncto rationes Decisionis, nisi tantæ sollemnitates adhibite in contractu, eundem vehementer roborâssent. Dum Rector nomine Collegii stabilivit, Præpositus

tus

no-
t, fi-
erit
de-
r. 6.
er-
que
ffe,
m.
fir-
atæ
nti
on-
ndi
an-
lo-
ex
vi-
no-
af-
tis
ta
te,
p-
on
ifi
er
fi-
us

tus Provincialis nomine Provinciæ , & fortassis nomine sui Ge- p. 59.
neralis, cujus vices in Provincia videtur gerere , approbavit. Et
Nuncius Apostolicus ex causa utilitatis confirmavit, qui actus
tam sollemnes , toties multiplicati , meo judicio videntur fir-
mum jus lignandi Plebano tribuisse , quoniam non gratis con-
cessum , & possessoribus tanti numeri terrarum , si velint stare
contractui, non possit hoc esse onerosum.

Et ita per istam tam sollemnem Concordiam , censetur finis 196.
impositus omnibus controversiis. *Rota apud Seraph. Decis.*
1008. n. 3. Cuilibet enim liberum est contrahere , at post Con-
tractum celebratum , nemo ab eo , absque culpa , potest retro-
cedere. l. 1. sicut. C. de Action. l. 2. §. 1. ff. Ne quid in loco publico.
Fidem enim fallere , est grave delictum. l. 1. ff. de Const. Pe-
cun. Vide plura apud Sanctarellum Soc. JESU , Variar. Resolut.
quæst. 18. per totam. ubi non dat bona verba his , qui recedunt
à Contractu, quæ honoris causa omitto , licet hac allegatione,
optimè possem ulcisci injuriam Illustrissimi D. Nuncii Aposto-
tolici, cujus assertioni error , & nulla justificatio , inconsidera-
tè objecta est. *suprà in Decisione, ad n. 145.*

Quod attinet ad clausulam , ultimo loco in decisione posi- 197.
tam , *citra tamen præjudicium quorumcunque Iurium utriusque par-*
tis , & successorum. Hæc clausula nullum Jus tribuit , sed tan-
tùm præservat si quod quis habet. *Theodos. Rub. singul. part. 4. cir-*
ca clausulas , ex Rota Rom. Quod non procedit in Jure , quod est
contrarium facto. *Rota apud Put. Decis. 113. in novis. lib. 2.* Ideo
non debet intelligi de his , quæ sunt expressa in Actu. *Theodos.*
Rub. ibid. allegans multos Doctores , & Rotæ autoritates.

Quam clausulam Cardinalis Seraphinus , dicit esse rejicien- 198.
dam , aut commodâ interpretatione conciliandam. Nempe
quod in eventu Concordia non observaretur, posset Plebanus
per istam reservationem Juris sui , reducere Patres , ad illud

- p.60. punctum Excommunicationis & Bannimentorum ; de quibus nunquam consensisset R. P. Mefynski, absolvi, aut quietari, nisi per istam concordiam, semper sibi in posterum, juxta sollemnem & legitimam Conventionem, satisfactum iri confidisset. Ideo ad tollendam collusionem & simulationem, hanc interpretationem esse amplectendam, maximè stante observantiâ, in simili casu censuit. *Rota apud Cardin. Seraph. Decis. 1343. in fine.*
199. In quo termino non observatæ concordie, etiam secundum sententiam Theologorum, esset Reincidentia Excommunicationis, juxta *Laiman, Soc. JESU, lib. 1. de Censuris, tract. 5. c. 7. n. 8.* Et restituenda essent ea, quæ accepta sunt, ratione hujus concessionis lignorum, aut quæ in lucris, per lucris, damnis, & retentis decimarum, remissa & condonata sunt. Non enim est ferendum, ut quis ex eo contractu, quem non implevit, commodum consequatur. *Rota apud Seraph. Decis. 209. n. 4.*
200. Quæ omnia ad instantiam Plebani, Reverendissimum D. Episcopum ad executionem deducere posse, non est dubium, in vim Constitutionis Gembicianæ. *Regulares quoque intelligant, &c. ut supra. n. 102.* quam exsequi juxta potestatem, in confirmatione Apostolica datam, per Censuras poterit, *Appellatione remotâ, invocato etiam, si opus esset, auxilio Brachii secularis.* Non obstante contrariâ decisione Rotæ, quia hæc ad malam informationem, non potuit aliam proferre sententiam : Quæ quia Statutis nostris contraria, ideo nulla, & invalida, ob Decretum irritans Gregorii X V. Statuta nostra approbantis, & confirmantis, ibi. *Irritum sit & inane, si secus super his, à quoquam, quavis autoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari. In contrarium facientibus, non obstantibus quibuscunque. ut supra, n. 101.*
201. Quod verò dicitur in fine primæ Decisionis, illam Concordiam

diam fuisse merè Personalem, & ideo nullum præjudicium ex p.61.
ca successori fuisse illatum. *Ad quod ita respondeo.* Non fuisse
adeò simplicem Plebanum, ut in sola personâ R. P. Recto-
ris concordiam stabiliret, quem post hodiernum contractum,
in Craftino, potuisse aut mori, aut mutari, aut de Societate
expelli, optimè sciebat, ideo non contentus, neque confidens
stabilimento Rectoris, qui nomine totius Collegii, voluit ap-
probationem, Præpositi Provincialis, & in superabundanti,
super his, auctoritatem Confirmationis Illustrissimi D. Nun-
cii Apostolici, quæ omnia sollempnissimè, in authenticis docu-
mentis, ad perpetuam rei memoriam, & ipsius asssecurationem
transacta sunt. Quo considerato, mihi videtur, non rectè judi-
catum, hanc concordiam fuisse Personalem, Ex parte R. P.
Rectoris.

Et hæc sufficiant, quoad ipsam Decisionem.

Considerata verò ipsius Decisionis sententia, novum Emer- 202.
gens nobis produxit: non solum enim à prædialibus De-
cimis solvendis immunes, sed etiam à *Cmetonalibus* liberos pro-
nunciavit. cujus occasione de Colonis videamus. Et quidem
ostenso sufficienter, quòd patres Soc. non possunt se tueri privi-
legio, quominus Decimas solvant, ex prædiis cum hoc onere
possessis, ex Juribus suprâ deductis, in necessariam venit conse-
quentiam, quòd etiam Colonus solvere teneatur: Unde super-
flua hæc de Colonis alicui videretur dissertatio, nisi sciret ne-
cessariam apud nos hanc esse distinctionem, aliud esse Prædium
Domini, Alium agrum Cmetonalem, quia frequenter accidit,
ut una Ecclesia habeat suas Decimas post prædia Dominorum,
alia verò post agros Colonorum. Et inde constabit, quàm ma-
gnâ Beneficiati à Patribus afficiantur injuriâ, dum ipsis non so-
lum post sua prædia, sed etiam post agros Cmetonales negant

- p.62. Decimas : imò sibi contra omnem Iustitiam, & æquitatem easdem usurpant. *ut supra. n. 154.*
203. Supposito ergo, quod nunquam concedimus, quòd Patres de suis prædiis Decimam solvere, vigore Privilegiorum, non teneantur. *Queritur*, an etiam Coloni ipsorum sint exempti, ita, ut eorum Decima accrescere possit Patribus Soc. & cedere in ipsorum utilitatem, attentâ conditione Colonorum Regni Polonię.
204. *Negative* censendum est : quia, cum nulla mentio habeatur in privilegiis Patrum Soc. de Colonis; inde colligitur, non esse exemptos à solutione Decimarum, quia Privilegia exemptionis à solutione Decimarum sunt Personalia, non autem Realia, & ideo non transeunt ad Colonos, Arendatarios, seu Emtores prædiorum, aut fructuum, *ut non semel censuit Rota, & signanter Decis. 23. par.2. Divers. & coram Seraph. Decis. 827. n.2. & in Placentina Decimarum, 17. Decemb. 1584. coram Cardinali Blanchetto, & in Pampilon. Decimarum 15. Decembr. 1615. coram Coccino, & in Leodien. Decimarum. 20. Decemb. 1628. coram Cardinali Virili.*
205. Expresse Fillucius Soc. I E S U Theologus his verbis : *Coloni verò Religiosorum non eximuntur à Decimis.* Tract. 27. par. 2. de Decimis. c. 8. n. 184. Suarez de Religione. lib. 1. de solvendis Decimis. c. 17. n. 13. adducens auctoritatem Concilii secundum Gratianum Moguntini, secundum ipsum Cabilonen. quæ est talis : *Questi sunt quidam Fratres, quòd essent aliqui Episcopi & Abbates, Qui Decimas non sinunt dari Ecclesiis, ubi illi Coloni Missas audiunt. Proinde decrevit Sacer iste Conventus : Ut Episcopi & Abbates, de agris & vineis, quæ ad suum & Fratrum stipendium habent, Decimas ad Ecclesias dari faciant. Familiæ verò ibi dent Decimas suas, ubi infantes eorum baptisantur, & ubi per totum anni circulum Missas audiunt.* 16. q. 1. ubi. gl. nomine familię Colonos interpretatur.

Et *infra* cap. 19. latè tractat hanc materiam, asserendo simpliciter, Colonos non eximi, sed teneri ad solvendas Decimas, ubi n. 13. dat amplissimas rationes, & infra adducit Panormitanum idem sentientem. p. 63.
206.

Nihilominus in *sine hujus capituli*, per largam privilegii interpretationem, ex quadam probabilitate, inducit Colonos non teneri ad solvendas Decimas, ex ea ratione: *Quia pars illa fructuum, quam Coloni accipiunt sibi pro cultura, de prædiis Religiosis est. Unde si Religiosi non possunt sibi retinere Decimam fructuum, quos Coloni percipiunt, revera licet proximè videantur Coloni illam solvere, non ipsi, sed Religiosi solvunt, cum sit de prædiis ipsorum, & Coloni nihil juris in illa habeant. At verò Pontifex per illa verba, liberat eos ab onere Decimarum prædialium purè, & absolutè, & sine conditione. Ergo dicendum est, per illa verba simpliciter eximi prædia Religiosorum à tali onere, eo ipso, quod illorum sunt, à quocunque nomine illorum colantur.* Suarez loco supra citato. 207.

Et hoc punctum est ex Suarez, quod nos induxit ad ostendam differentiam nostrorum in Polonia Colonorum, & inde patebit, quàm illegitimè cum injuria Cleri, Patres sibi usurpant Decimas à Colonis.

Duplices ergo sunt Coloni, qui secundùm Suarez, probabiliter eximerentur, ex ea ratione, quia fructus perciperent ex prædio Exempto, quos vocat alios Partiaros, quia partem fructuum pro cultura sibi accipiunt; alios Pensionarios, qui pro integris fructibus sibi acceptis, solvunt juxta pactum certam pensionem. Si ergo prædium eximeretur, & Coloni viderentur esse exempti, quia non illi, sed Religiosi solverent. Nam & Pensionarius habitâ ratione ad Decimam, minus daret pensionis, & partiarus majorem partem prætenderet, volens habere à Religiosis, quod in Decima alteri daret. 208.

Supposito itaque, hoc ex doctrina Suarez fundamento, videndum 209.

p.64' dendum est, an sint tales Coloni in Polonia, & constat esse, tam pensionarios, quales sunt omnes Arendarii, & Censuarii: qui dant Pensionem pro rata juxta pactum: quàm Partiaros, quales sunt V. G. apud nos dicti *Rataie*, qui juxta Conventionem, aliquam partem fructuum habent ex prædio Domini, quod colunt: De similibus ergo Colonis, si prædia Patrum Soc. possent esse exempta, quod in Polonia negamus, procederet rationabilis controversia, ex ea consideratione Suarez, quia haberent fructus ex prædio exempto: ratione quorum, si solverent Decimas, hæc solutio magis gravaret ipsos Regulares, quàm Colonos. Dixi procederet controversia, quia ostenderemus in privilegiis non posse fieri extensionem ex identitate rationis. *juxta Riccium. Decif. 147. par. 4. n. 17. & alios ibi allegatos.* sed hujus qualitatis Coloni, in nostro casu, sunt extra controversiam cum Patribus Societatis.

Cmetones.

210. **S**unt alii in Polonia Coloni, quorum & ratio & conditio à primis diversissima, qui vocantur Cmetones. Hi habent suas possessiones, & suos seorsivos agros, qui non sunt de prædio Domini. Et in his succedunt jure hæreditario, eosque agros inter se aliquando, cum consensu Domini vendunt, dividunt, commutant, eâ tamen conditione, ut per has eorum dispositiones, nihil deperat ex Obligatione Reali, quam tenentur Domino, quæ maximè consistit in colendo prædio Domini, & præstandis laboribus, tam personalibus, quàm jumentorum. Et ita gaudent suâ tenui proprietate, & sunt libertate Ecclesiasticâ, & privilegiis muniti. Unde si quando gravantur, recurrunt ad Superiores, & aliquando coram suis venerabilibus Capitulis ipsos Reverendiss. D.D. Episcopos accusant, si per Gubernatores privilegia eorū, aut non observentur, aut aliquid ab eis ultra Consuetū
exi-

exigatur. Quod ipsi moderno R.P. preposito Generali Soc. JESU, p.65.
perspectum est, dum Coloni villæ Kielezyc in suburbio Co-
sten. sitæ, apud ipsum, de Patribus Soc. Collegii Posnaniensis,
conquererentur, quòd jura & antiquæ consuetudines eorun-
dem, à PP. violarentur. A quo, per me, dum Romæ manerem,
tribus circiter abhinc annis, Decretum per literas obtinuerunt,
ut privilegia ab Ecclesia Posnaniensi, cui non adèò pridem
suberant, ipsis concessa, per Patres observarentur, & ultra con-
suetum nihil ab eis exigereur. *Sed de hoc infra sufficientiùs, num. 237.*

Idem fit in bonis Regalibus, coram Regiâ Majestâte, quod 212.
in Ecclesiasticis, coram Superioribus.

Secus est in bonis Nobilium, non quòd aliter deberet esse, 213.
sed quia Nobilitas successivè stabilivit sibi eam potestatem, ut
modò sit non solum fortunæ sui subditi, sed etiam, ut commu-
niter præsumunt, vitæ & necis absolutus Dominus. Nec sit
aliquis in Polonia judex, coram quo subditus injuriatus habeat
aliquam contra suum Dominum actionem. Imò neque contra
alium Nobilem, nisi cum assistentia sui Domini: per Dei gra-
tiam tamen, in hoc Regimine subditorum, apud nos plus ope-
ratur conscientia, quàm alibi leges; Unde videmus multorum
Nobilium Subditos esse divites, bene possessionatos, quod ra-
tio exigit, ut si Dominus velit esse dives, subditus non sit inops,
à quo dependet sua fortuna. Hoc ideo adducendum duxi, ne
aliquid, ex eo genere servitutis, subditis Ecclesiasticis objicia-
tur, & sic nostra ratio apud Peregrinos decipiatur.

Habent ergo, ut supra dictum est, nostri Cmetones scorsivas 214.
possessiones, de quibus integros fructus sibi percipiunt, eosque
in necessitatem, seu utilitatem privatam, pro arbitrio suo, con-
vertunt. Et licet teneantur, absque aliquo sumtu Domini,
prædia ipsius colere, nihil tamen ex eorum fructibus perci-
piunt, sed integros Domino colligunt, & ad horrea reducunt.

- p.66. Ultra hanc, suo Domino, laborum & araturæ obligationem,
215. habent alia duo publica onera : *primum est Ordinarium*, juxta mensuram, & proportionem agri, Decimas suis Ecclesiis, ubi Missas audiunt, infantes eorum baptizantur, & alia sacramenta percipiunt, solvere, sive in manipulo, sive in grano, prout exigit antiqua consuetudo, aut etiam illi Beneficiato, cui antiquitus per dispositionem Episcopi hæ decimæ sunt destinatæ, ex fundatione, & erectione sui Beneficii.
216. *Alterum onus est Extraordinarium*, contribuere scilicet pro Necessitate Publica, quando id per Comitia indicitur, cui ordinationi, miror quare Patres Soc. non opponant pro suis Cmetonibus Privilegia, cum etiam vigore Privilegiorum, *sint immunes, à quibusvis oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, & pro defensione Patriæ, ac aliàs quomodolibet impositis. ut sup. n. 62.* Nempe sciunt, quòd hujus Exemptionis coram Repub. esset alia Decisio, quàm coram D. Cerro. Et ita prædicta onera decimarum, & publicæ contributionis, omnibus subditis, Ecclesiasticis, Regalibus, & Nobilium, sunt æqualia, & communia, juxta mensuras suorum agrorum.
217. Cum ergo Suarez, lumen Religionis PP. Soc. si prædia eximerentur, non potuit aliam probabilitatem excogitare, nisi quod Colonus ex prædio exempto de fructu participaret, & consequenter per indirectum, non ille, sed potiùs Religiosus
218. exemptus Decimam solveret. Miror quomodo nostri Patres Soc. cum neque ipsi sint exempti, *quia prædiorum cum hoc onere possessores*, trahant etiam exemptionem ad Cmetones, in quorum conditione, non potest ostendi, aut verificari probabilitas à Suarez concepta : cum nihil pro cultura à Patribus accipiant, neque de fructibus prædiorum pro Patribus Soc. cultorum aliquo modo participant; sed habeant suas seorsivas possessiones, cum antiquissîma obligatione, solvendi decimas in
ma-

manipulo, aut in grano, Ecclesiis Parochialibus, aut aliis Beneficiatis, quibus debentur, ex Fundatione, Dotatione, aut ab Episcopis Donatione, seu alio legitimo titulo in Ereptione, aut melioratione suorum Beneficiorum. p.67.

Et inde patet quàm temere, absque ulla ratione, hoc quod juris est alieni, cum injuria, & oppressione pauperum secularium sacerdotum, Patres Soc in Polonia sibi usurpant, contra Canones, & Decretum Tridentini Concilii, ut supra. n. 4. licet alii Regulares, paribus privilegiis gaudentes, easdem cui debentur, persolvant. 219.

Alterum patet, quia cum prædia neque suis manibus, aut laboribus, neque sumptibus colant, prout antiquiores Exemptiones disponunt, sed habeant laborem tantorum Cmetonum, & culturam absque sumtu, eo ipso non procedit Privilegium, & tenentur solvere Decimas: quia Exemptio, ut supra ejus origo deducta est, habuit rationem solius Religiosæ paupertatis: quâ nunc per Dei gratiam in Patribus Soc. cessante, cessat etiam Privilegium. i. q. 7. Quod pro remedio. tam enim abundanter apud nos in Bonis possident, ut lege publicâ cautum sit, ne amplius villas & terras acquirant, Const. Anni 1635. & non major numerus eorum constitui debet, ac in posterum conservari, quàm ex redditibus propriis possint sustentari. *Consil. Trident. sess. 25. cap. 3. de Regularibus.* 220.

In his omnibus, si ita S. Rotæ Romanæ Auditorium, in nostra communi causa, fuisset informatum, prout in tam præjudicioso negotio conveniebat, aliam profectò fecisset decisionem. 221.

Dicet fortassis aliquis; Plebano id vitium esse imputandum, qui Rotam pro parte sua non informavit; sed dignus est in hoc passu aliqua excusatione, si non compassione. Unus est ex nobis, qui ultra montes, ultimi sumus sedi Apostolicæ obediens: Magnum iter ad Curiam, & periculosum est, ad quod perficiendum, optimâ valetudine, viribus, & immenso sumtu, opus est. 222.

p.68. Neque hac in parte cum PP. Soc. cōparandi sumus, quibus ubique patria, ubique domicilium, ubique auxilium. Quod si in urbem fatigatis, & debilitatis venire contigerit. O quantæ ignaris linguæ difficultates! quàm sumtuosi Causarum nostrarum progressus; quàm difficiles, ob molem negotiorum, aditus, & expeditiones! Mora ipsa sumtuosa, & tædiofa, & ante omnia dubius, & periculosus etiam justæ causæ eventus; quid mirum, si retardant ad Curiam nostrum adventum!

223. E contra Patribus in urbe omnia parata, deliciosæ commorationes, amicæ conversationes, undique favores, respectus, promotiones, summorum virorum intercessiones, & in causâ malè informatâ assécurationes. Unde quid mirum, si hæc omnia Iustitiæ impedimenta, considerans pauper sacerdos, Dote & fundatione sui beneficii spoliatus, potiùs eligat intra domesticos parietes lacrymari, & coram Deo suo, ad altare ingemiscere, quàm concurrentibus præmissis, extra Patriam litigare.

224. Ignoscat quæso Curia Romana (si hæc aliquando legerit) justo dolori nostro, & si quid offensum est, adscribat non malevolentia, sed calamitati. Nos ignoscimus R. D. Cerro, qui malè informatus, non potuit aliam proferre sententiam. Utinam cognitâ veritate, & bene trutinatis Iuribus, & libertatibus Cleri nostri, S. Rota, nos circa eadem, tanquam totum Clerum concernentia, conservet & manuteneat. Nisi forte hoc præjudicium Divino Judicio reservetur, quod cum sit diutiùs exspectandum; Nos interim de nullitate, & invaliditate hujus sententiæ, sollemniter & sollemnissimè, omni meliori modo protestamur. Quia prolata est contra Statuta nostra, à sede Apostolica confirmata, *Non obstant. quibuscunque, cum decreto irritanti.* ut sup. n. 93.

225. Ne in posterum similia fiant nobis gravamina; Duo possunt esse Remedia. *Primum*, si Causæ nostræ in Polonia decidantur: quoniam ad Curiam devolutæ, ob difficillimam utriusque par-

tis

ti-
r-
ris
o-
x-
ia
fi
o-
s,
fa
ia
&
i-
e-
a-
e-
ui
m
ri
n-
m
n;
e-
ia
a-
3.
ot
:
r-
is

tis informationem, absque intolerabilibus sumtibus , & expen- p.69.
sis, ibi definiri non possunt. Quarum illas Actiones, quæ ratione
Bonorum terrestrium secum afferunt Obligationem , à tribu-
nali Regni, compositi Judicii , censerem non esse amovendas ;
quia ibi optimè cognoscuntur, & ab illis Judicibus, in parte Ec-
clesiasticis, rectè definiuntur: ubi hanc eandem causam Plebani
in Golamb , cum PP. Soc. jam fuisse decisam , nomen Banni-
mentorum, non leve nobis facit indicium ; ibi enim rebellibus,
& parere recusantibus , hæc est ordinaria pœna , quâ mulctati
necessariò aut de facto satisfaciunt, aut cum parte læsa compo-
nunt, prout accidit in nostro casu.

Alterum Remedium est : Si in urbe Romana , Auditor Polo- 226.
nus (sumus enim cum aliis hoc honore digni) procuretur. Habet
Germania, Gallia, Hispania, Italia, Venetia, Neapolis, Flo-
rentia, Bononia, &c. suæ gentis dignos Homines , in Sacro Ro-
tæ Romanæ Auditorio , Judices, quibus Patriæ leges , mores ,
& instituta , cum non sint incognita , absque legum & liberta-
tum Provincialium derogatione, reperiuntur illorum judicata.

Hoc postulare à Sede Apostolica , quàm nobis honorificum, 227.
& necessarium sit , constat cuilibet sensato. An impetratu sit
difficile ? credi non potest. Quod enim non solùm aliis Regnis,
sed etiam particularibus Civitatibus sancta Sedes concessit, tam
amplissimarum provinciarum Regno Poloniæ , & Magno Du-
catui Lituaniæ, Antemurali Orbis Christiani , publico nomine
Justa petenti , non est præsumendum negaturam. Sed in hoc
puncto promovendo, Dux nobis, & Autor opus est.

Finem huic operi ad nostram intentionem , æquitati con- 228.
sentaneam imponendo , confidimus de benignitate S. Romanæ
Sedis, eodem modo, hac in causâ nobiscum processuram, quo
Seneca de Beneficiis tractans, nostri Propositi Exemplar repræ-
sentat, ita edisserens : *Philippus Macedonum Rex , habebat Mili-*

p.70. *tem manu fortem, cujus in multis Expeditionibus, utilem expertus operam, subinde ex præda aliquid illi virtutis causâ donaverat. Hic naufragus in possessiones cujusdam Macedonis expulsus est. Quod ut Macedoni illi nunciatum est, accucurrit, spiritum ejus recollegit, in villam suam transtulit, lectulo suo cessit, affectum, semianimemque recreavit, diebus triginta impensâ suâ curavit, refecit, viatico instruxit, subinde dicentem, gratiam tibi referam, videre tantum mihi Imperatorem meum contingat. Narravit Philippo naufragium suum, auxilium tacuit, & protinus petiit, ut sibi prædia cujusdam donaret. Ille Quidam erat hospes ejus, is ipse, à quo receptus erat, à quo sanatus. Senec. de Benef. lib. 4. c. 37.*

229. Comparando nostro tempori antiquitatem, militantem Ecclesiam, inter alios, habere in suis Castris Soc. Militem fortem, & strenuum, non negamus, bene-meritum, ac per consequens stipendiis ac muneribus dignum, concedimus. Fateatur & ipsa Societas necesse est, ab initio se miseram, alienâ ope egentem, & ex litoribus Hispanis naufrago per similem, in possessiones Cleri secularis, & præsertim Posnaniam pervenisse, à Cujus civitatis Clero, & inprimis ab Episcopo, omnibus humanitatis officiis recreata, & in lectulos nostros, in domicilia, & in sex villas ita recepta, ut non in triginta dies, quemadmodum Macedo militi hospitio, sed in secula proprietate, cum incommoditate plurimorum, cessissemus. Quantæ gratiæ; quantæ promissiones, illâ ætate, à Patribus Clero seculari fuerint exhibitæ, conjecturare possumus, si hujus temporis ejusdem Soc. politicissimos mores consideremus.

230. Unius Civitatis, ut supra dixi, in Patres merita & officia, argumento esse possunt, quid tota Polonia Societati humanissimè exhibuerit. Pro hisce non vulgaribus beneficiis, cum Clerus Polonus gratitudinem sperare debuisset, ecce nobis Decimæ, & alimenta nostra, à Patribus eripiuntur, & contra omnem æquitatem

rtus
Hic
uod
git,
que
in-
nibi
m,
ret.
us.
Ec-
m,
ns
sa
m,
es
ci-
tis
ex
a-
o-
o-
e,
i-
L
è
o-
&
i-
n

tatem auferuntur, ex iis terris & possessionibus, quæ ad Domini- p.71.
um Patrum, cum obligatione, solvendi decimas Parochis, aut
aliis Beneficiatis pervenerunt, quasi cum Patres talia bona ac-
quirant, in onera eorum non sint successores, & hoc ipsum ne-
fas autoritate Pontificiâ, & Decreto Rotæ defendunt.

Perfistendo in exemplo Macedonis, quid Rex? quid ille, 231.
Bonis suis autoritate & Decreto Regio spoliatus, fecerit? Videam-
us. inquit Seneca: *Multa interim Reges, in bello præsertim, opertis
oculis donant, non sufficit homo justus unus, tot armatis cupiditati-
bus, non potest quisquam, eodem tempore, & bonum virum, & bo-
num Ducem agere. Quomodo tot millia hominum insatiabilia sa-
tiabuntur? Quid habebunt, si suum quisque habuerit? Hoc Phi-
lippos sibi dixit, cum illum induci in Bona, quæ petebat, iussit. Et
deinde subdit factum Macedonis, Expulsus in bonis suis ille, non
ut Rusticus, injuriam tacitus tulit, contentus, quòd non & ipse do-
natus, sed Philippo Epistolam strictam, ac liberam scripsit.*

Tali respectu, ob unius favorem, injurias multorum diffi- 232.
mulandi, Principem Ecclesiasticum non arguimus, & proinde
negamus, cum præjudicio nostro, Privilegium Patribus con-
cessisse. Tametsi autor ipse hujus privilegii, Gregorius XIII.
Philippo similem videtur Orbi terrarum manifestare excusa-
tionem, ita suam quandam Bullam incipiens. *In tanta rerum
& negotiorum mole, quâ Romanus Pontifex, ex omnibus Mundi
partibus, assiduè premitur, vix evitari potest, ne aliqua interdum
exsiliant, quibus postea recognitis, necesse est moderationis remedium
adhibere, &c.* Et hujus generis esse Exemptiones à Decimis, 233.
Patribus concessas, asseruerunt Pontifices Leo XI, & S. D. N.
Urbanus VIII. dum hanc Exemptionem, sine ratione Clero
seculari præjudiciosam, revocârunt, cujus Revocationis, cum
ipsa Rota sæpius in aliorum caussis meminerit, quid mirum, si
doleamus, caussas Polonas, ab hoc communi Pontificum bene-
ficio,

p.72. ficio, esse exclusas. Qui dolor, si alicui videatur, strictiore & liberiore calamo expressus, non dubitamus Curiam Romanam, eo animo hæc scripta à Polono, rusticè injuriam non ferente, recepturam, quo Philippus à Macedone exceptit, cujus sententiam audiamus. *Accepta Epistolâ, ita Philippus exarsit, ut statim Pausaniæ mandaret, Bona priori Domino restitueret. Cæterùm improbiſſimo militi, ingratiſſimo hospiti, avidiſſimo naufrago, ſigmata inureret, ingratum Hospitem teſtantia.* Non se potuit abstinere sapientiffimus Seneca, quin hanc causam & ipse judicaret, dicendo: *Dignum militem fuiſſe, cui non inſcriberentur illæ literæ, ſed inſculperentur: & auferendum utique fuiſſe ab eo, quod ſummo Scelere inuaserat, quamvis Jus à ſupremo Domino habuiſſet.*

235. Cum sic contra immemores Beneficiorum paratam habemus sententiam: dicent Patres à Plebano, cujus injuria scribendi materiam præbuit, nullum beneficium accepisse, sed habendus erat respectus Communitatis, cujus, in una persona Plebani, tali processu, per PP. Societ. Jura & Statuta violabantur. Ego Hominem non novi, & ignoti, tanquam Communem causam ago: lego tamen in ipsa Rotæ decisione, Societatem Plebano magnum sinceritatis affectum, & amoris gratitudinem protestatam fuisse, quæ verba, cum tanto candore, post Bannitionem & Excommunicationem eorundem protestata, meo judicio, præsupponunt non leve beneficium, dum à Censuris, & maculâ Bannitionum, per Plebanum liberati, etiam ab eo 1300. florenis potirentur, pro quo favore, citra fidem datam, brevi temporis intervallo, suâ Decimâ à Patribus spoliatus est.

236. Et meo Canonicatui decima, à Patribus debita, denegatur: utique & ego sum, licet indignus, ex illo Capitulo, quod Donationi sex villarum, ad sustentationem Patrum Soc. consensum præbuit, eisque Beneficium, suæ manûs subscriptione, firmavit, & annulo assecuravit. Quarum unam villam, Kielczevo dictam,

& tam, in suburbio Costensi sitam, præterire non possum, quin unum Actum in ea commemorem, quem fortassis improbus ille miles, in Bonis Macedonis non fecisset. p.73.

Hujus villæ Incolæ Privilegiis, & libertatibus Ecclesiasticis muniti, ab antiquissimo tempore Ecclesiæ Posnaniensis certum Censum persolvebant, ultra quem nihil ab eis exigebatur. Quod Ius tantundem *in Censu percipiendi*, cum postea quidam Episcopus, in donatione ejusdem villæ, Patribus concessisset, Multitudo hominum illius villæ, in nostris partibus opulente, parum Patribus contribuere, in consueto annuo censu, videbatur, nempe quia diligentius bona, & possessiones ipsorum, quàm jura perspiciebant, ideo Censum per eos augeri posse, extra conscientiam erat. 237.

Sed cum Incolæ, novæ impositioni Privilegia sua opposuissent, & de gravamine, etiam Romæ per me ipsum, apud Reverendissimum Præpositum Generalem, conquesti essent; ipsius sacrosancto Decreto, Iura, & Privilegia ab Ecclesia Posnaniensi concessa, salva Incolis erant, nisi boni œconomi, aliquid pejus, in æternum præjudicium eorumdem, excogitassent. Non licuit Censum augeri, quia æquus Iudex superior, Ius suum Incolis conservari, per literas mandaverat: Videant Collegii Posnaniensis Patres; an in hoc Iure conservando obedientes fuerint? dum desperato lucro Censûs, hos Subditos libertate Ecclesiasticâ gaudentes, in perpetuam servitutem Laïcorum vendere præsumperant, utilitatem Majorem ex Venditione, quàm ex censu computantes: Iam pactum, jam transactum erat, jam mille circiter animæ, cum possessionibus suis, pro octo millibus scutorum Mancipia à novo Domino numerabantur. 238.

O Deum Immortalem! clamat Justitiæ Regula, *Neminem posse in alium plus Juris conferre, quàm ipse habeat.* Cùm Patres in prædicta villa, nihil amplius prætere possent, quàm Ius exigendi debitum Censum; cùm Incolæ suarum possessionum, & agro. 239.

p.74. & agrorum ita Domini sint, ut eos inter se vendant, & in iis hæ-
reditario jure succedant. Cur bona ipsorum, cur ipsi homines
venduntur? Nempe illorum scutorum major fructus sperari
poterat, quàm Censum Incolarum. Sed sciendum est, quicquid
ultra Censum, in venditione positum est, homines liberos esse, &
patrimonia eorum, qui emebantur, non ut Censum solve-
rent, sed ut opportunè novi Domini possessionibus adjacentes,
perpetuæ ipsius servituti addicarentur, quorum operâ, & omni
fortunâ, pro Imperio suo, cum absoluta potestate, etiam vitæ
& necis uteretur, cum sic oppressis, nulla actio injuriarum, con-
tra Dominum secularem superesset.

240. Dixi vitæ & necis, receptis enim novus Dominus in suam
potestatem Incolis, si qui servitutis impatientes, relictis omni-
bus suis, fugâ sibi consulere voluissent: Dominus de eo admo-
nitus, prohibere poterat, ne id facerent, sub pœna cujusvis sup-
plicij. Contigisset alicui, Calamitatis suæ vitandæ causâ, aufuge-
re: Cum in nostra Repub. Ius sit Domino persequendi, & recu-
perandi ubique suū Subditum, jam hic vindicatus, in discretionem
sui Domini remaneret, qui fortassis, ut alios Subditos in metu
contineret, daret tantos transfugas supplicio in exemplum,
quantos servituti ipsius placuisset, & quasi justo pretextu, cum ta-
li conditione, ut sui essent, emisset, idque faceret, non tam lege
vindictam permittente, quàm non prohibente.

241. Sic stantibus rebus, cum Patres Societ. religiosi homines, ob
Censum suæ voluntati non correspondentem, Iura incolarum
ferre non possent, gratis ab Episcopo Posnaniensi hoc utile
possidentes, quis crediderit, amisâ sui, & rerum suarum liber-
tate, Iura eorum, apud Dominum secularem salva fuisse?
pro quibus tantam summam pecuniæ, nisi violatis privilegiis
serviliter uteretur, nunquam expendisset.

242. Et quidem Domino seculari ignoscendum erat, si jure Em-
tionis

tionis in subditos uteretur, cum enim octo millibus Scuto-
rum, juxta ordinarios contractus Regni Polonię, octingenti
in fructu annuo deberentur, si Censum ab Incolis ducentorum
tantum accepisset, unde sexcenta habuisset? nisi violatis privi-
legiis, & omnibus in servitum redactis, pro libitu suo, utilita-
tem ex subditis quesivisset. p. 75.

An ignoscendum sit Patribus Soc. ? Ecclesia judicet, que
tanquam pia Mater, pro Redemptione Captivorum supelle-
ctilem suam, & vasa aurea vendi voluit. E contra Patres, ut
splendidiora vasa, & magnificentiorem supellectilem habeant,
homines Christianos, & quidem liberos, nunquam licito jure,
in miserandam vendunt servitum. Quamvis fortassis aliud di-
cerē de Colonis, quos Patres à Nobilitate cū originali servitute
acquisivissent, quia tales jam suo malo assueti, non tantopere gra-
varentur, prout isti, quorū libertas in servitum cōmutabatur. 243.

Rem veram, uti in mea Civitate transactam, & non fabu-
lam narro. Quem contractum, si quis negabit ad effectum de-
ductum fuisse, non ideo meę assertioni derogabit: nihil enim
per Patres omissum, aut neglectum fuit, quod ad venditionem
jam stabilitam, & certo precio æstimatam, pertineret. Emtor
securitati suę consulens, aliquantum hęsit, dum enim intelle-
xisset, quòd prædicta villa, cum aliis quinque, non pleno jure à
Patribus possideretur, & quòd Episcopus cum Capitulo, ut ma-
lè alienatam, Ecclesię suę vindicaret, recessit à Contractu, &
à Patribus possidere noluit, quod postea Ecclesię restituere, ju-
re mediante, cogetur. 244.

Hic Contractus de vendita per Patres hominum libertate,
extra propositum nostrę materię applicatus videretur. Nisi
inde abusus nostrı Beneficii claresceret; & nisi Autor Christia-
nā motus compassione, pro Incolis utiliter scripsisse sciret, &
hac demōstratione Servitutis, Patres cohibere posse crederet, ne 245.

p.76. ampliùs de simili utilitate , cum diminutione Subditorum , cogitent, sed solito Censu contenti , Incolas Ecclesiasticas , circa sua jura, & privilegia conservent, & manu-teneant.

246. Memini ad Mensam Illustrissimi & Reverendissimi D. mei Episcopi Posnaniensis de isto Contractu , in Forma debita, discursum fuisse , eumque Rectori Societ. cum altero Professore Theologo ibidem præfenti , non placuisse , in Procuratorem Collegii, uti personam particularem, commoda Collegii providentem, culpam, si quæ fuit, referenti , cujus solius , incertum adhuc tractatum, absque Consensu Superiorum , dicebant non potuisse Colonis præjudicare , quorum Jura & privilegia conservare , ad totum Collegium Soc. pertinebat. Ubi post talem discursum, cujusdam Prælati, in nostra Provincia, virtute , doctrinâ, & meritis conspicui , probatus est mihi zelus, his verbis expressus : *Horum pauperum Colonorum libertas periclitatur, quandoquidem de servitute eorundem , per bonos Oeconomos jam tractatur : qui licet , invigilante moderno Reverendissimo Episcopo , extra periculum remaneant , in posterum tamen , P P. nacti successorem voto suo commiventem , exsequi curabunt , quod semel apud se constituerunt. Magni verò , & supra omnes virtutes , apud Deum Meriti foret , si quispiam modum inveniret , ne prædictæ villæ Coloni , in miserandam devenirent servitutem , &c.* Quorum securitati , nisi evidenter autoritas Reverendissimi Præpositi Generalis consuluerit, pauperes in perpetuo metu, destinatæ servitutis, manebunt , & interim plurimum expendunt, dum suæ libertatis , non modico sumtu , quærunt defensores. Quanquam Reverendissimum D. Episcopum, & Venerabile Capitulum , credibile sit, semper suis Privilegiatis auxilio affuturos.

247. Ex alia verò parte , non omnino est prædicta Relatio extra nostram materiam, ut constet peregrinis , non parvi momenti Poloniæ villas esse, & hoc evidenter pateat, plus agri, plerumque

que apud nos in villa Colonos , quàm ipsum Dominum, possi- p.77.
dere ; & inde apparebit, quantum præjudicium , ad malam in-
formationem S. Rotæ Decisio, in nostris partibus , Clero secu-
lari attulerit , dum non solùm prædia Soc. sed etiam agros ta-
lium Colonorum , quos innumerabiles possident , à solutione
decimarum exemerit.

Quam sententiam, perspectâ rei veritate, ipsam S. Rotam re- 248.
vocaturam , non dubitamus , si æquitatem, non solùm ex Iure
nostro, sed vel ex ipso Ethnico homine Seneca , perpendamus,
qui illius supra-nominati Militis , diu cupiditatem perstrin-
gendo, ita concludit: *Dabit tibi Philippus, quia promissit, etiamsi non
debet, etiamsi injuriam, etiamsi Scelus facturus est? Non est levitas, à
cognito, & damnato errore discedere, & ingenuè fatendum est. Aliud
putavi: deceptus sum; Hæc verò superbæ stultitiæ perseverantia est.
Quod semel dixi, qualecunque est, fixum ratumque sit. Non est turpe
mutare consilium.* Et infra introducit Philippum , militi improbo
dicentem, *Potius est, inquit, infra fines Regni mei, te literas istas, oculis
inscribendas, durissimâ fronte circumferre; ostende, quàm sacra sit Men-
sa Hospitalis: Præbe in facie tua legendum Decretum, quod sic erit ma-
gis ratum, quàm si illud in æs incidissem.* De Benef. lib. 4. c. 38.

Nos verò, cum non coram Philippo , sed coram S. Sede Ro. 249.
mana Causam nostram agamus, mitiùs contra Patres instamus,
& positâ beneficiorum nostrorum hac levi commemoratione ,
non ad characteres, non ad pœnam ingratitude properamus;
hoc ipso contenti , si Decimas nostras , juxta Iura superiùs de-
ducta , in Curia Romana vindicemus. Aliàs verendum est, ne
sic oppressi Cleri injuria apud Rempub. efficiat , ut cum ista
decisione Decimarum , in nostris Generalibus Comitiiis , idem
fiat, quod non adeò pridem , jam feliciter regnante Uladislao,
factum est cum aliis , in Causa Collegii Patrum Soc. cum Aca-
demia Cracoviensi.

p.78. *Et hæc salvo meliori Judicio, absque cujusvis injuriâ, ad publicam Cleri Poloniæ utilitatem, amicus Personarum, inimicus Caussæ.*

IOANNES MARKIEWICZ.
I. U. D. Canonicus Poseniensis.

*Hæc scripta ad publicam utilitatem emanata, si alicui, privati inhi-
anti commodo, impugnare placuerit, & mihi ipsi hic animus non displic-
ebit, quotidie aliquid discere cupienti, dummodo hic spiritus, non sit
merè scholasticus, aut ambiguè Theologicus, hoc enim in casu, Doctoris
voce decisivâ, non consultivâ, opus est. Unde clarè, directè, & in for-
ma juridicâ, responsurum mihi polliceor; cum ea cautione, ut nihil omni-
no à Moribus, & institutis Patriæ recedatur. Quod ubi Autor impetra-
verit, & alius favendum erit, ne stylus sit peregrinus, neve prolixita-
te à legendo deterreantur, aut nimîâ subtilitate offendantur.*

AUTHENTICA FACULTAS,

Præmissum opus, ubique locorum, imprimendi.

Annibal Melarius Iuriconsultus, Patricius Senensis, Pro-
tonotarius Apostolicus, & Illust^{mi} ac Reverend^{mi}
D. Ascanii Piccolomini de Aragona, Senarum
Archiepiscopi, in Spiritualibus, ac Tem-
poralibus, Vicarius Generalis.

Universis, & singulis, Majoribus debitam reverentiam, cæteris
verò Salutem in Domino. Sempiternam fidem siquidem in verbo
veritatis facimus, & attestamur, qualiter instante Perillust. & adm.
R. D. Joanne Markiewicz, I. U. D. & Canonico Poseniensis Ecclesiæ,
ut præmissa omnia viderentur, & maturè discuterentur, ad effectum
reportandi opportunam facultatem, ea Typis mandandi. Quibus omni-
bus visis, perlectis, & consideratis, ipsi D. Canonico Joanni, per nos
fuit id explendi impertita Licentia, prout etiam ab adm. R. P. Vicario

Ge-

Generali S. Officii hujus Civitatis, & ad robur propriis Manibus totum p.79.
firmatum, ut latius in anteriori facie videre est. Et quoniam, ut dictus
Adm. R. D. Canonicus Joannes, coram nobis constitutus, asseruit, præ-
vio Iuramento, tacto pectore, ad delationem infra-scripti nostri Cancellari-
rii, more Sacerdotali, diversis ipsius urgentissimis negotiis, adstrictus est
recedere ab hac Senensi Civitate, & dictum Opus hucusque non fuerit,
neque sit impressum, & propterea coactus sit illud secum deferre Ma-
nuscriptum, simul cum foliis decimo quarto, decimo quinto, decimo sex-
to, & decimo septimo, quæ sunt impressa, inque eis leguntur decisio-
nes S. Rotæ Romanæ, Coram, R. P. D. Cerro: super negotio, de quo suprâ.
Cujus operis Paginae, sunt in totum Viginti octo, præsentî computatâ.
Ideo ne dubitari contingat de Veritate præmissorum, instetit per nos sibi
fieri opportunam fidem, ad hoc, ut valeat, quibusvis in locis, præmissa im-
primi facere, prout fieri mandavimus, per Cancellarium nostrum infra-
scriptum, Sigillo Curie nostræ munitam, & manu nostrâ obsignatam. In
quorum Fidem, &c.

Datum Senis, in Curia Archiepiscopali, hac die 2. Martii. 1643. ab
Incarnatione.

HANNIBAL MELARIUS. Vicarius, Generalis Senensis.
FRANCISCUS BARIUS. Notarius Cancellarius. De Mandato.

Locus † Sigilli
Archiepiscopalis.

Sententia de Præmissis Sorbonæ Parisiensis.

NOs Sacræ Facultatis Parisiensis Doctores Theologi, super negotio (ab Illust. & Adm. R. D. Ioanne Markiewicz, I. U. D. & Canonico Pofnaniensis Ecclesiæ) proposito, sententiam dicere rogati, veritati Testimonium perhibentes: Quæ in hoc, ducentis quadraginta novem Numeris, distincto Codice, pro tuendo Iure decimarum nobilissimi Cleri Poloniæ, contra prætensam Jesuitarum Exemptionem, continentur. Ea Sacrorum Canonum Authoritate sufficientissimè firmata, atque idoneis rationibus fulta censemus: ut meritò dictus Clerus, pro eodem Iure, possit legitimè agere, cum eandem Causam, iterum tractari, Justitia, æquitasve patientur. Datum in Sorbona, die prima Mensis Junii, An. 1644.

JACOBUS HENNEQUIN. In Sacra Theologia
Doctor & Lector Sorbonicus. M. P.

VALERIANUS DE FLAVIGNY. Doctor ac
Socius Sorbonicus, Sacrarum Hebraicarum-
que Literarum Professor Regius. M. P.

FRANCISCUS FLEURY. Sacræ Facultatis
Parisiensis Doctor. M. P.

MARTINUS GRANDIN. Doctor & Profes-
sor Sorbonicus. M. P.

LAUS DEO.

Pru-
ntur,

erfo-

ensis.

me-

sup-

cum

erti

a

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

nt

